

**Poročilo Medresorske delovne skupine
za boj proti trgovini z ljudmi
za leto 2018**

Ljubljana, april 2019

Vsebina

Uvod	3
1 Zakonodaja in politike	4
1.1 Spremembe zakonodaje.....	4
1.2 Institucionalni okvir	4
1.3 Izvajanje aktivnosti v skladu s sprejetimi državnimi in mednarodnimi obveznostmi	4
2 Preprečevanje	6
2.1 Ozaveščanje širše javnosti	6
2.1.1 18. oktober, evropski dan boja proti trgovini z ljudmi	6
2.1.2 Spletno mesto.....	6
2.1.3 Mediji	7
2.1.4 Druge aktivnosti	7
2.2 Ozaveščanje ciljnih rizičnih skupin	8
2.2.1 Ozaveščanje mladostnikov	8
2.2.2 Ozaveščanje potencialnih žrtev delovnega izkoriščanja in prisilnega dela.....	9
2.2.3 Ozaveščanje beguncev in migrantov	10
2.2.4 Preventivno delovanje na področju ozaveščanja in preprečevanja trgovine z ljudmi v romski skupnosti	11
2.3 Ozaveščanje potrošnikov in uporabnikov storitev, ki jih izvajajo žrtve trgovine z ljudmi.....	12
2.4 Ozaveščanje in usposabljanje strokovne javnosti	13
3 Odkrivanje, preiskovanje in pregon kaznivih dejanj trgovine z ljudmi	15
3.1 Dejavnosti Policije	15
3.1.1 Statistika	15
3.2 Dejavnosti državnega tožilstva	20
3.2.1 Statistika	20
3.2.2 Ugotovitve Specializiranega državnega tožilstva Republike Slovenije	23
3.3 Dejavnosti Inšpektorata Republike Slovenije za delo	24
3.4 Dejavnosti Finančne uprave Republike Slovenije	26
4 Pomoč in zaščita za žrtve trgovine z ljudmi	28
4.1 Program Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – krizna namestitvev	28
4.2 Program Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – namestitvev v varnem prostoru	28
4.3 Projekt Uvajanje mehanizma za prepoznavanje, pomoč in zaščito žrtev trgovine z ljudmi in/ali spolnega nasilja v postopkih priznanja mednarodne zaščite (PATS)	29
5 Mednarodne dejavnosti in partnerstva	30
5.1 Mednarodne dejavnosti	30
5.2 Partnerstva in raziskave	32
Sklep.....	33

Uvod

Trgovina z ljudmi je kompleksen pojav, ki ima veliko oblik in ne pozna meja. Nanjo vplivajo socialni, gospodarski, kulturni in tudi drugi dejavniki, ki pa so specifični za posamezne oblike trgovanja in za države, v katerih se pojavljajo. Prepoznava in obravnava tega pojava zato zahteva veliko strokovnega znanja in razumevanja. Poleg tega gre pri trgovini z ljudmi največkrat za mednarodno organizirano kriminalno dejavnost večjega števila ljudi v daljšem obdobju, zaradi česar je odkrivanje in dokazovanje teh kaznivih dejanj težavno, dolgotrajno in zapleteno. Večplastnost problematike zato zahteva celovito, učinkovito in usklajeno delovanje tako na državni ravni kakor tudi v bližnjih regijah in širšem mednarodnem okolju.

Na državni ravni je že več let vzpostavljen sistem, ki glede na pretekle izkušnje zagotavlja učinkovite ukrepe na področju preprečevanja trgovine z ljudmi in boja proti njej. S sklepoma Vlade Republike Slovenije št. 240-05/2003 z dne 18. decembra 2003 in št. 01201-7/2012/4 z dne 5. julija 2012 je bila ustanovljena Medresorska delovna skupina za boj proti trgovini z ljudmi (v nadaljevanju: MDS TZL ali medresorska delovna skupina), ki usmerja in usklajuje aktivnosti posameznih institucij, omogoča medresorsko sodelovanje in usklajevanje ter zagotavlja večdisciplinarni pristop na področju preprečevanja trgovine z ljudmi.

MDS TZL, ki jo vodi nacionalni koordinator za boj proti trgovini z ljudmi (v nadaljevanju: nacionalni koordinator), je tudi v letu 2018 izvajala naloge v okviru svojih pristojnosti in aktivnosti, določenih v Akcijskem načrtu za boj proti trgovini z ljudmi za obdobje 2017–2018. Nacionalni koordinator je v obdobju poročanja sklical tri seje te skupine, in sicer 4. aprila, 11. julija in 6. decembra 2018. Na zasedanjih je MDS TZL obravnavala aktualne teme s področja boja proti trgovini z ljudmi, sprejemala pa je tudi ustrezne sklepe za učinkovitejše izvajanje politik na tem področju.

Na podlagi izvedenih aktivnosti je MDS TZL pripravila poročilo o delu za leto 2018, ki je razdeljeno na pet poglavij. Prvo poglavje opisuje spremembe na področju zakonodaje in institucionalne ureditve ter aktivnosti v skladu s sprejetimi državnimi in mednarodnimi obveznostmi. Drugo poglavje nato opisuje dejavnosti preprečevanja trgovine z ljudmi, ki vključujejo različne oblike ozaveščanja širše javnosti, rizičnih skupin potencialnih žrtev trgovanja, ozaveščanje potrošnikov in uporabnikov storitev, ki jih izvajajo žrtve trgovine z ljudmi, ter usposabljanja strokovne javnosti, katere delo je povezano z navedeno problematiko. Poglavje o odkrivanju, preiskovanju in pregonu kaznivih dejanj zajema poročilo o delu policije in tožilstev, katerih vloga je na tem področju ključnega pomena. Poleg tega pa so opisane tudi dejavnosti Inšpektorata Republike Slovenije za delo in Finančne uprave Republike Slovenije, saj se vsebina njunega delovanja prepleta in v širšem pomenu povezuje s problematiko delovnega izkoriščanja, zaposlovanja in dela na črno ter izkoriščanja delavcev migrantov. Četrto poglavje obsega informacije o pomoči žrtvam trgovine z ljudmi in njihovi oskrbi, ki jo zagotavljajo nevladne in humanitarne organizacije na podlagi razpisanih programov, ki jih sofinancira država. V zadnjem poglavju so opisane mednarodne aktivnosti MDS TZL v letu poročanja in partnerstva na državni ravni.

1 Zakonodaja in politike

1.1 Spremembe zakonodaje

Vlada Republike Slovenije je 25. oktobra 2018 sprejela pobudo za podpis Konvencije Sveta Evrope proti trgovini s človeškimi organi (v nadaljevanju: konvencija), sprejete v Santiagu de Compostela 25. marca 2015. Konvencijo je 6. decembra 2018 v imenu Republike Slovenije podpisala veleposlanica Republike Slovenije pri Svetu Evrope Eva Tomič. Namen konvencije je preprečevanje trgovine s človeškimi organi in boj proti njej z inkriminacijo nekaterih dejanj, varovanje pravic žrtev kaznivih dejanj, opredeljenih v skladu s to konvencijo, ter omogočanje sodelovanja na državni in mednarodni ravni pri ukrepanju proti trgovini s človeškimi organi. Čeprav je slovenska praksa v transplantacijski dejavnosti pregledna ter slabih in nedovoljenih praks za zdaj ni, je nujno, da se pripravi celovita zakonodaja za preprečevanje trgovanja s človeškimi organi in za možnost sodelovanja z drugimi državami, kadar je to potrebno.

7. novembra 2018 je bil podpisan Protokol za izvajanje Sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Srbije o zaposlovanju državljanov Republike Srbije v Republiki Sloveniji. Sporazum o zaposlovanju delavcev migrantov iz Srbije določa pogoje in obseg zaposlovanja srbskih državljanov v Sloveniji, pogoje in postopke za izdajo delovnih dovoljenj ter obveznosti delodajalcev in delavcev.

1.2 Institucionalni okvir

V skladu z dolgoletnimi priporočili nadzorstvenega mehanizma GRETA in nekaterih drugih mednarodnih nadzorstvenih mehanizmov je bila v okviru Ministrstva za notranje zadeve 26. novembra 2018 ustanovljena Služba za preprečevanje in boj proti trgovini z ljudmi. Navedena služba nudi strokovno podporo nacionalnemu koordinatorju za boj proti trgovini z ljudmi pri pripravi predlogov za krepitev učinkovitosti politik in ukrepov za boj proti trgovini z ljudmi, periodičnih poročil Vladi Republike Slovenije, akcijskih načrtov ter drugih strateških dokumentov na tem področju ter spremlja izvajanje načrtovanih ukrepov. Zagotavlja medresorsko sodelovanje in usklajevanje aktivnosti na področju preprečevanja trgovine z ljudmi in boja proti njej na ravni celotne države, sodeluje v institucijah EU in mednarodnih organizacijah, ki delujejo na področju boja proti trgovini z ljudmi ter zagotavlja uresničevanje zahtev in priporočil različnih mednarodnih nadzorstvenih mehanizmov s tega področja.

1.3 Izvajanje aktivnosti v skladu s sprejetimi državnimi in mednarodnimi obveznostmi

Nacionalni koordinator je v letu poročanja pripravil poročilo o delu MDS TZL za leto 2017, ki ga je Vlada Republike Slovenije sprejela 6. junija 2018. S poročilom se je na 2. redni seji 10. oktobra 2018 seznanila tudi Komisija za peticije ter za človekove pravice in enake možnosti Državnega zbora Republike Slovenije.

MDS TZL je konec leta 2018 pripravila nov Akcijski načrt za boj proti trgovini z ljudmi za obdobje 2019–2020 (v nadaljevanju: akcijski načrt), ki ga je Vlada Republike Slovenije potrdila 10. januarja 2019. Na podlagi akcijskega načrta se bodo nadaljevali nekateri že utečeni projekti in izvajale določene aktivnosti, ki nadgrajujejo dosedanje delo.

Odbor pogodbenic Konvencije Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi je 9. februarja 2018 na 22. zasedanju v Strasbourgu sprejel Priporočila CP(2018)7 glede izvajanja konvencije v Republiki Sloveniji v okviru drugega ocenjevalnega cikla. Priporočila povzemajo napredek, ki je bil dosežen po prvem poročilu, probleme, ki zahtevajo takojšnje ukrepanje, in druga področja, kjer so potrebni nadaljnji ukrepi. Odbor

pogodbenic je hkrati pozval slovensko vlado, da v enem letu predloži informacijo o sprejetih ukrepih in izvajanju priporočil za področja, ki zahtevajo takojšnje ukrepanje. Izvedba nekaterih ključnih priporočil skupine GRETA je predvidena v okviru izvedbe akcijskega načrta.

V začetku leta je nacionalni koordinator pripravil obsežne statistične podatke za leti 2015 in 2016, za katere je zaprosila Evropska komisija na podlagi 19. in 20. člena Direktive o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti njenih žrtev. Prav tako je nacionalni koordinator pripravil prispevek s področja trgovine z ljudmi za poročilo o migracijah in azilu, ki ga vsako leto pripravlja Evropska migracijska mreža.

Nacionalni koordinator je na začetku leta 2018 pripravil tudi prispevek za poročilo o trgovini z ljudmi, ki ga vsako leto pripravlja Ministrstvo za zunanje zadeve Združenih držav Amerike. V zvezi s tem je opravil tudi dodatne razgovore s predstavniki Veleposlaništva ZDA v Republiki Sloveniji. Letno poročilo je bilo objavljeno junija 2018, Republika Slovenija pa je bila ponovno uvrščena v skupino držav, ki v celoti izpolnjujejo minimalne standarde v boju proti trgovini z ljudmi (t. i. TIER 1).

V okviru drugih mednarodnih mehanizmov poročanja Slovenije o trgovini z ljudmi je nacionalni koordinator v letu 2018 pripravil prispevke na podlagi več zaprosil Urada Združenih narodov za droge in kriminal (UNODC), Mednarodne organizacije dela (IOM) ter posebne poročevalke Združenih narodov za trgovino z ljudmi, posebej žensk in otrok.

2 Preprečevanje

Preventivne aktivnosti so eno od temeljnih področij v celovitem obravnavanju problematike trgovine z ljudmi, ki vključuje različne oblike ozaveščanja tako širše laične javnosti kakor tudi rizičnih skupin potencialnih žrtev trgovanja. Poleg tega v okviru preventivnih dejavnosti poteka tudi ozaveščanje potrošnikov in uporabnikov storitev, ki jih izvajajo žrtve trgovine z ljudmi, s ciljem zmanjšanja povpraševanja po storitvah žrtev delovnega izkoriščanja in prisilnega dela. Zadnje izmed štirih sklopov preprečevalnih dejavnosti je usposabljanje strokovnjakov, predvsem javnih uslužbencev, ki se pri svojem delu ukvarjajo s problematiko trgovine z ljudmi.

2.1 Ozaveščanje širše javnosti

2.1.1 18. oktober, evropski dan boja proti trgovini z ljudmi

Ob evropskem dnevu boja proti trgovini z ljudmi je v sodelovanju z nevladno organizacijo DrogArt potekala okrogla miza o delovnem izkoriščanju in prisilnem delu. Okrogla miza je potekala ob odprtju sobe pobega o izkoriščanju delavcev in je bila namenjena novinarjem. Na okrogli mizi so sodelovali Tjaša Škreblin, Ministrstvo za notranje zadeve (v nadaljevanju: MNZ), predstavnica medresorske skupine za boj proti trgovini z ljudmi, Katjuša Popović, predsednica Društva Ključ, Goran Lukić, predstavnik Delavske svetovalnice in Gregor Inkret iz Sindikata Mladi Plus, vodila pa jo je vodja projekta Tanja Rudolf Čenčič. Dogodka se je udeležilo sedem novinarjev.

Urad Vlade za komuniciranje (v nadaljevanju: UKOM) je posodobil infografiko s statističnimi podatki o trgovini z ljudmi v Sloveniji v obdobju 2010–2017 in jo hkrati s sporočilom za javnost poslal medijem ter objavil na spletni strani in družbenih omrežjih. Vsebina sporočila se je nanašala na prisilno delo in delovno izkoriščanje, vključevala pa je tudi informacije o projektih »Za-govor« in »Soba pobega – izkoriščanje delavcev« (več v poglavjih 2.2.2 in 2.3).

Sporočilo za javnost in infografiko je UKOM komuniciral tudi prek vladnih profilov Facebook in Twitter.

Društvo Ključ je ob evropskem dnevu boja proti trgovini z ljudmi 19. oktobra 2018 organiziralo brezplačni koncert v Kinu Šiška.

Slovenska karitas je podobno kot prejšnje leto izvedla sodelovanje z Ljubljanskim potniškim prometom, tako da se je 18. oktobra na digitalnih zaslonih mestnih avtobusov predvajala preventivna vsebina o problematiki trgovine z ljudmi. Objava je bila vidna na 135 avtobusih oziroma na 380 digitalnih zaslonih, predvajana pa je bila vsakih 15 minut. Potniki so jo opazili v 90 %.

2.1.2 Spletno mesto

UKOM je tudi v letu 2018 zagotavljal posodabljanje vsebin na spletnem mestu v slovenskem (http://www.vlada.si/boj_proti_trgovini_z_ljudmi/) in angleškem jeziku (http://www.vlada.si/en/projects/combating_trafficking_in_human_beings/combating_trafficking_in_human_beings/).

Na spletnem mestu so objavljene vsebine o trgovini z ljudmi, informacije o aktivnostih MDS TZL, temeljni dokumenti, ki jih ta pripravlja, mednarodni dokumenti s tega področja, raziskave in študije, prek strani pa

je mogoče tudi oddati anonimno e-prijavo in se povezati z nevladnimi organizacijami, ki zagotavljajo pomoč žrtvam. Predstavljene so tudi ključne aktivnosti na področju odkrivanja, preiskovanja in pregona kaznivih dejanj ter preventive. Aktualne vsebine so navedene na vstopni strani.

Statistika kaže, da je imela v letu 2018 slovenska različica 6300 obiskov in 9263 ogledov, angleška pa 1214 obiskov in 1527 ogledov.

2.1.3 **Mediji**

Po dostopnih podatkih so slovenski tiskani, elektronski in spletni mediji objavili več kakor sto prispevkov o trgovini z ljudmi; večina prispevkov je bila objavljena v spletnih medijih. Mediji so največ pozornosti namenili predvsem aktivnostim odkrivanja in pregona kaznivih dejanj trgovine z ljudmi, pri čemer je bilo veliko pozornosti namenjeno zlasti odkritju trgovine z ljudmi z namenom izkoriščanja storitve kaznivih dejanj (telefonskih goljufij). Poročali so tudi o ugotovitvah skupine strokovnjakov GRETA, preventivnih aktivnostih nevladnih organizacij in sindikatov ter evropskem dnevu boja proti trgovini z ljudmi, ob katerem so povzemali tudi ključna sporočila MDS TZL.

O trgovini z ljudmi so v medijih – samostojno ali s skupnimi objavami – pisale tudi nevladne organizacije.

Društvo Ključ je samostojno sodelovalo v sedemnajstih medijskih prispevkih, k ozaveščanju širše laične javnosti pa je prispevalo tudi z upravljanjem naslednjih komunikacijskih kanalov:

- www.drustvo-kljuc.si 3316 uporabnikov, 15549 obiskov spletne strani,
- www.telesnica.si 1535 uporabnikov, 1792 obiskov spletne strani,
- <https://www.facebook.com/drustvo.kljuc/> ima 2.856 všečkov in 2.800 sledilcev,
- #drustvokljuc ima 376 sledilcev.

V slovenskih medijih je s številnimi prispevki in izjavami sodelovala tudi Slovenska karitas, ki je:

- 23. 3. 2018 v okviru mednarodnega dneva spomina na žrtve suženjstva in čezatlantske trgovine s sužnji objavila sporočilo za javnost z naslovom: »Sodobno suženjstvo: izguba osebne svobode in dostojanstva. Izkušnja Ivana, ki je v Sloveniji postal žrtev trgovine z ljudmi« (<https://www.karitas.si/sodobno-suzenjestvo-izguba-osebne-svobode-in-dostojanstva-izkusnja-ivana-ki-je-postal-zrtev-trgovine-z-ljudmi-v-sloveniji/>),
- 30. 7. 2018 ob svetovnem dnevu boja proti trgovini z ljudmi objavila sporočilo za javnost (dostopno na: <https://www.karitas.si/30-julij-svetovni-dan-boja-proti-trgovini-z-ljudmi/>),
- 18. 10. 2018 ob evropskem dnevu boja proti trgovini z ljudmi objavila sporočilo za javnost (dostopno na: <https://www.karitas.si/18-oktobra-obelezujemo-evropski-dan-boja-proti-trgovini-z-ljudmi/>),
- 16. 12. 2018 sodelovala v oddaji »Gradimo odprto družbo« na Radiu Ognjišče (intervju je dostopen na: https://avdio.ognjisce.si/oddaja/god_2018_12_16_Trgovina_z_ljudmi).

2.1.4 **Druge aktivnosti**

Društvo Ključ je v okviru dejavnosti ozaveščanja splošne javnosti v letu poročanja organiziralo:

- športni poligon za otroke do deset let starosti v maju,
- celodnevno INFO-točko v središču Ljubljane v juniju,
- postavitve stojnice na javnem dogodku Lupa – festival nevladnih organizacij v septembru,
- pogovorne popoldneve v Pritličju.

2.2 Ozaveščanje ciljnih rizičnih skupin

Na podlagi javnega razpisa je UKOM v letu 2018 sofinanciral pet projektov nevladnih in humanitarnih organizacij v skupni vrednosti 25.000 evrov. Aktivnosti so bile namenjene ranljivim skupinam (mladostnikom, potencialnim žrtvam delovnega izkoriščanja in prisilnega dela, beguncem in migrantom, zlasti mladoletnim brez spremstva) in osebju, ki pri svojem delu z njimi prihaja v stik. Dodatnih 5.000 evrov je za ozaveščanje mladostnikov v okoljih, kjer živijo tudi pripadniki romske skupnosti, zagotovil Urad Vlade RS za narodnosti (v nadaljevanju: UN). Vsebinsko je bilo ozaveščanje usmerjeno v načine novačenja, izpostavljenost tveganjem ter ustrezne načine ukrepanja in samozaščitnega obnašanja.

Nevladne organizacije so izpeljale 235 ozaveščevalnih dogodkov, na katerih je sodelovalo skoraj 3.800 udeležencev. Organizirale so usposabljanja prostovoljcev, več kot 1.200 informiranj in svetovanj žrtvam delovnega izkoriščanja in prisilnega dela ter zagotovile tisk in razširjanje informativnega gradiva.

Na podlagi Javnega razpisa za sofinanciranje programov pomoči, svetovanja in oskrbe oseb brez obveznega zdravstvenega zavarovanja za leti 2017 in 2018, je Ministrstvo za zdravje (v nadaljevanju: MZ) projektom nevladnih organizacij namenilo 160.000 evrov. V okviru teh skupin so izbrane organizacije pomagale tudi žrtvam trgovine z ljudmi.

2.2.1 Ozaveščanje mladostnikov

- **Projekt »Vijolica – kako se izogniti pastem trgovanja z ljudmi«**

Projekt je bil namenjen ozaveščanju osnovnošolcev zadnje triade. Projekt je izvajalo Društvo Ključ – center za boj proti trgovini z ljudmi, in sicer z 59 delavnicami v osnovnih šolah po Sloveniji (od tega štiri dveurne), ki se jih je udeležilo 1149 otrok, in tremi preventivnimi delavnicami v četrtnih mladinskih centrih v Ljubljani, ki se jih je udeležilo 12 otrok. Približno tretjina delavnic je bila izvedena v okoljih, kjer živijo tudi pripadniki romske skupnosti. Delavnice so potekale v Ljubljani, Murski Soboti, Kočevju, Mariboru, Novem mestu, Litiji, Vitanju, Dragomlju in na Brezovici.

27. maja 2018 je društvo skupaj z nevladnimi organizacijami, ki so članice Prave zveze, v Zalogu organiziralo poligon nenasilja, ki se ga je udeležilo 50 otrok in mladostnikov. 9. novembra 2018 je učence OŠ Spodnja Šiška na bralni noči obiskala avtorica mladinskega romana *Loverboy* in med drugim odgovarjala na njihova številna vprašanja. Dan pozneje so se z avtorico na delavnicah družili učenci OŠ Brezovica, ki so roman *Loverboy* brali za domače branje.

Skupno so tako dosegli 1228 mladostnikov po celotni Sloveniji.

- **Projekt »Telesnica – kako prepoznati trgovanje z ljudmi in se mu izogniti«**

Drugi projekt, ki ga je v letu 2018 sofinancirala Vlada RS, je bil namenjen ozaveščanju starejših mladostnikov. Tudi ta projekt je izvajalo Društvo Ključ – center za boj proti trgovini z ljudmi, ki je v vzgojnih zavodih, mladinskih domovih in stanovanjskih skupinah pripravilo devet preventivnih delavnic za 151 otrok. V srednjih šolah po Sloveniji je potekalo 75 delavnic, ki se jih je udeležilo 1886 mladostnic in mladostnikov. Približno tretjina delavnic je bila izvedenih v okoljih, kjer živijo tudi pripadniki romske skupnosti. V vzgojnih zavodih so se nekateri otroci delavnic udeležili že lansko leto ali celo tudi leto pred tem, tako da so na delavnicah aktivno sodelovali. Izvajalci so zato delavnice nekoliko prilagodili ter

poudarili izbiro nenasilnega vedenja in opozorili na pasti na spletu, predvajali so tudi desetminutni film, ki obravnava spletno spolno zlorabo in spletno izsiljevanje otrok. Zaradi zanimanja so delavnice nekoliko podaljšali.

Tudi nekatere delavnice v srednjih šolah so potekale dve šolski uri, saj daljše delavnice omogočajo več diskusije in bolj poglobljeno predstavitev konkretnih primerov.

Oba projekta Društva Ključ sta vključevala tudi poletno druženje ob bazenu Kodeljevo s skupno 25 otroki iz ranljivih skupin (romski otroci, otroci migrantov). Z mladostniki so se neformalno pogovarjali o izbiri nenasilja in različnih oblikah izkoriščanja. Udeleženci aktivnosti so prejeli tudi vizitke (z osnovnimi informacijami o trgovini z ljudmi in pomembnimi kontakti) ter zapestnice društva s sloganom #protitrgovinizljudmi.

Društvo je na svojem Facebook in Instagram profilu objavilo številne izdelke (krajše eseje, pesmi, ilustracije, fotografije ipd.), ki so jih mladostniki ustvarili na podlagi slišane na delavnicah.

- **Druge aktivnosti**

Predstavniki Društva Ključ so obiskali Radio Romica Murska Sobota ter Radio Univox Kočevje. Z izbiro radijskih postaj so preventivno dejavnost usmerili na okolje, kjer je več Romov, v okviru pogovora pa so v obeh oddajah predstavili tudi delavnice projektov Vijolica in Telesnica. Sodelovali so tudi v radijskem intervjuju na Radiu Slovenija in v romski oddaji So Vakeres na TV Slovenija.

22. junija so o izbiri nenasilja in preprečevanju trgovanja z ljudmi informirali na info točki na Prešernovem trgu, 13. septembra pa v okviru festivala nevladnih organizacij Lupa. Nagovarjali so mimoidoče, predvsem mlade, in jih pozivali, da se fotografirajo s slogani #protitrgovinizljudmi in #semzaneenasilje.

Društvo Ključ v letu 2018 izvedlo tudi tri delavnice za mladoletnike brez spremstva.

Slovenska karitas je v okviru pogodbe o sofinanciranju projekta Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – krizna namestitve v letu 2018 izvedla 41 preventivnih delavnic po slovenskih osnovnih in srednjih šolah v petih slovenskih regijah, ki se jih je udeležilo skupno 933 otrok in mladostnikov. Delavnice so bile namenjene ozaveščanju otrok, mladih in osebja, ki dela z njimi, ter drugih ciljnih populacij o nevarnostih in pasteh trgovine z ljudmi.

2.2.2 Ozaveščanje potencialnih žrtev delovnega izkoriščanja in prisilnega dela

- **Projekt »Za-govor«**

Projekt je v letu 2018 izvajalo Društvo Delavska svetovalnica. Cilji projekta so bili povečanje ozaveščenosti, informiranje in povečanje vloge potencialnih žrtev delovnega izkoriščanja ter prepoznavanje žrtev in neposredna pomoč žrtvam.

Delavska svetovalnica je cilje dosegala s konkretnim neposrednim informiranjem in svetovanjem potencialnim žrtvam delovnega izkoriščanja ter zagovorništvo žrtev, tako da so v okviru projekta:

- opravili 815 informiranj, kjer so uporabnike opremili z informacijami, ki jim bodo v pomoč pri uveljavljanju njihovih pravic;
- izvedli 406 poglobljenih svetovanj in
- uporabnikom nudili celovito aktivno podporo glede zagovorništva pri odpravljanju delovnega izkoriščanja

in uveljavljanju njihovih pravic.

Delavska svetovalnica je poleg tega izdala in razdelila letake o pravicah iz dela in o postopkih v primeru kršenja pravic v treh jezikih (tri jezikovne različice, skupaj 1500 izvodov), objavila sedem rednih mesečnih poročil, iz katerih je razvidno število stikov glede na vrsto kršitev, ki so jim bili delavci izpostavljeni, in panoge, v katerih so se kršitve najpogosteje dogajale. Izvajalec projekta je pripravil tudi dve novinarski konferenci.

Ugotovitve projekta so pokazale, da delavci nujno potrebujejo informiranje in svetovanje glede njihovih pravic.

- **Druge aktivnosti**

Ločeno od navedenega projekta je Društvo Ključ v letu poročanja izvedlo sedem informiranj o trgovini z ljudmi med zaposlenimi v rizičnih poklicih (gostinstvo, turizem, gradbeništvo, kmetijstvo, promet), v katere je bilo vključenih 300 oseb.

2.2.3 Ozaveščanje beguncev in migrantov

- **Projekt »Boj proti trgovini z ljudmi – širjenje informacij je orožje proti izkoriščanju (2018)«**

Projekt je tudi v letu 2018 izvajala Slovenska filantropija – Združenje za promocijo prostovoljstva. Namenjen je bil ozaveščanju najbolj ranljivih skupin prosilcev, oseb s priznano mednarodno zaščito in oseb, katerih prošnja za mednarodno zaščito je bila zavrnjena (v nadaljevanju begunci in migranti), zaposlenih ter prostovoljcev, ki delajo s ciljno populacijo.

Glavna pozornost je bila usmerjena v individualna informiranja beguncev in migrantov, zanje pa je bilo organiziranih tudi sedem informativnih delavnic. Poleg tega je bilo izvedenih pet delavnic za strokovnjake (zaposleni na Uradu Vlade RS za oskrbo in integracijo migrantov, v vseh izpostavah azilnih domov, zaposleni v dijaških domovih, kjer bivajo otroci/mladoletni brez spremstva, zaposleni v integracijski hiši, zaposleni v različnih nevladnih in drugih organizacijah ter službah, ki izvajajo programe za begunce in migrante oziroma prihajajo v stik z njimi) in prostovoljce.

Izvajalec je natisnil tudi informativne plakate (50 izvodov) in letake, s katerimi je ciljno javnost ozaveščal o trgovini z ljudmi. Letaki (500 izvodov v slovenskem in 1.200 izvodov v arabskem, farsi in angleškem jeziku) so bili dostopni v azilnih domovih na Viču in na Kotnikovi v Ljubljani ter v Logatcu, integracijski hiši Maribor, Dijaškem domu Postojna, pisarnah Slovenske filantropije (v Ljubljani, Mariboru, Velenju in Logatcu) ter v nekaterih drugih organizacijah in institucijah.

Izvajalec je o trgovini z ljudmi in projektu obveščal na spletni strani, prek e-novic na 1450 naslovov medijev, organizacij in posameznikov ter na različnih dogodkih (festival prostovoljstva, dogodek ob svetovnem dnevu beguncev, festival migrantskega filma, festival nevladnih organizacij Lupa itd.).

- **Druge aktivnosti**

Društvo Ključ je v letu 2018 izvedlo tri delavnice o trgovini z ljudmi za prosilce za mednarodno zaščito oziroma begunce.

2.2.4 Preventivno delovanje na področju ozaveščanja in preprečevanja trgovine z ljudmi v romski skupnosti

V Nacionalni program ukrepov Vlade RS za Rome za obdobje 2017–2021 (NPUR 2017–2021) so vključeni trije ciljno usmerjeni ukrepi na področju socialnega varstva, ki so odziv na vprašanja in izzive t. i. zgodnjih in prisilnih porok oziroma begov mladoletnih oseb v škodljiva okolja ter postopkov obravnave teh primerov.

Cilji in ukrepi na tem področju so trije:

1. priprava usmeritev in priporočil za delo strokovnih delavcev centrov za socialno delo v primerih bega mladoletnih oseb v škodljiva okolja;
2. aktivnosti za obravnavanje problematike zgodnjih, dogovorjenih in prisilnih porok (v okviru javnega razpisa za vzpostavitev večnamenskih romskih centrov);
3. priprava protokola ukrepanja v postopkih obravnave primerov zunajzakonskih skupnosti z mladoletnimi osebami.

Nosilec prvih dveh ukrepov je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (v nadaljevanju: MDDSZ), nosilec tretjega pa UN v sodelovanju z MDDSZ in drugimi pristojnimi institucijami.

V okviru izvajanja 3. ukrepa, tj. priprave protokola ukrepanja v postopkih obravnave primerov zunajzakonskih skupnosti z mladoletnimi osebami, so bili sklicani trije medresorski in medinstitucionalni delovni sestanki, na katerih so udeleženci izmenjali izkušnje, poglede in pristope v zvezi s pripravo protokola ter obravnavali navedeno problematiko. Glede ozaveščanja oziroma izobraževanja zaposlenih v pravosodnih organih o delu z romsko skupnostjo so bile s Centrom za izobraževanje v pravosodju dogovorjene aktivnosti na tem področju, ki potekajo od jeseni 2018 do pomladi 2019. Center za izobraževanje v pravosodju je v izobraževalne vsebine vnesel tudi ozaveščanje o romski skupnosti s poudarkom na prisilnih in prezgodnjih porokah in trgovini z ljudmi. V letu 2018 je bilo predavanje z naslovom »Izzivi pri delu z romsko skupnostjo ter njene posebnosti«, ki ga je izvedel Manuel Vesel, višji policijski inšpektor z Generalne policijske uprave (Policijska akademija, Center za raziskovanje in socialne veščine), vključeno v naslednje izobraževalne dogodke:

- delovno-socialno sodniška šola, od 19. do 21. septembra 2018,
- prekrškovno-pravna šola, od 7. do 9. novembra 2018,
- zemljiškopravna šola, od 26. do 28. novembra 2018,
- šola državnih odvetnikov, od 28. do 29. novembra 2018,
- seminar Mladoletniški kriminal, 17. december 2018.

O posledicah bega mladoletnih oseb v škodljiva okolja oziroma z namenom življenja v zunajzakonski skupnosti (t. i. »zgodnje poroke«) in o posledicah t. i. prisilnih porok so potekali pogovori s predstavniki večnamenskih romskih centrov, ki so vzpostavljeni na sedmih lokacijah (v sedmih občinah). Dogovorjeno je bilo, da bodo ozaveščevalne aktivnosti o temi v letu 2019 postale sestavni del programa večnamenskih romskih centrov.

8. novembra 2018 je UN v okviru projekta nacionalne platforme za Rome (»Krepitev nacionalnega posvetovalnega procesa v Sloveniji preko nadaljevanja in nadgradnje dela Nacionalne platforme za Rome – SIFOROMA2«) organiziral širši posvet z naslovom »Skupaj smo uspešnejši: begi mladoletnih oseb v škodljiva okolja (prezgodnje poroke) in prisilne poroke romskih otrok«. Cilja posveta sta bila: (a) odkrito spregovoriti o pojavih t. i. prezgodnjih in prisilnih porok romskih deklic in dečkov ter slišati poglede in izkušnje vseh institucij in skupnosti, ki so kakorkoli vključeni v obravnavo teh pojavov, (b) opredeliti vzroke za napredek za učinkovite intervencije ter sistemsko in preventivno delovanje z večdisciplinarnim pristopom. Dogodka so se udeležili predstavniki centrov za socialno delo, nevladnih organizacij, policije, tožilstva, sodstva, pristojnih ministrstev, varuha človekovih pravic, zagovornika načela enakosti in romske

skupnosti. Informacije o posvetu so dostopne na spletni strani UN (http://www.un.gov.si/si/nacionalna_platforma_za_rome/aktualno/). Aktivnosti v zvezi z izvajanjem sklepov tako tega posveta kakor tudi medresorskih delovnih sestankov o tej temi se nadaljujejo. V letu 2019 se tako med drugim načrtuje organizacija nadaljnjih medinstitucionalnih in večdeležniških posvetov o prezgodnjih in prisilnih porokah, ki bodo potekali v regijah oziroma okoljih, kjer je problematika najbolj pereča (to sta zlasti jugovzhodna Slovenija in Maribor).

Poleg tega je bilo na podlagi sodelovanja UN z UKOM v Javni razpis za sofinanciranje informativno-komunikacijskih in izobraževalnih projektov nevladnih in humanitarnih organizacij v letu 2018 (Uradni list RS, št. 75/17) vključeno tudi ozaveščanje o prisilnih in dogovorjenih porokah (več v poglavju 2.2.1).

V letu 2017 je MZ izvedel Javni razpis za sofinanciranje programov zdravstvenega varstva s poudarkom na zdravju romskih mladostnic, žensk in otrok. Skupna vrednost razpisa za leti 2017 in 2018, na osnovi katerega je MZ sofinanciral programe pomoči, ozaveščanja, svetovanja in oskrbe romskih mladostnic, žensk in otrok, je znašala 110.000 evrov. V program so bile vključene vsebine, ki se nanašajo na spolno vzgojo, skrb za splošno in osebno higieno, kontracepcijo, samopregledovanje dojk, zdravstveno, socialno in pravno varstvo mladoletnih mater in njihovih otrok, vlogo ženske v povezavi z njenimi pravicami o odločanju o rojstvu in vzgoji otrok. Posebna pozornost je bila posvečena tudi t.i. begom mladoletnih romskih deklet v škodljiva okolja.

2.3 Ozaveščanje potrošnikov in uporabnikov storitev, ki jih izvajajo žrtve trgovine z ljudmi

- **Projekt »Soba pobega – izkoriščanje delavcev«**

Projekt, ki je bil namenjen ozaveščanju širše javnosti s ciljem zmanjšanja povpraševanja po storitvah žrtev delovnega izkoriščanja in prisilnega dela, je izvedlo Slovensko združenje za zmanjševanje škodljivih posledic drog DrogArt, socialno podjetje Iz principa.

Izvajalec je ob dnevu boja proti trgovini z ljudmi v letu 2018 ponovno odprl resnično sobo pobega, v kateri so lahko obiskovalci na lastni koži preskusili, kakšne težave imajo izkoriščani delavci. V okviru projekta je izvajalec nadgradil kreativno podobo, organiziral okroglo mizo o trgovini z ljudmi, pritegnil pozornost javnosti in medijev ter dosegel veliko število brezplačnih medijskih objav. V okviru projekta je bila vzpostavljena učinkovita ustvarjalna rešitev za promocijo na različnih kanalih ter nadgrajeni sta bili mehanika in oprema sobe pobega na novi lokaciji (štirje novi izzivi). Izvajalec je zagotovil tudi za tisk in razširjanje letakov in plakatov, za obisk sobe pobega pa zapolnil vse termine ter s konceptom in izkušnjo navdušil obiskovalce.

Po vsakem pobegu je potekal pogovor o problematiki, ki je bil izjemnega pomena, saj so udeleženci v avtentičnem okolju z velikim zanimanjem sprejemali informacije. Nekaj udeležencev je zaupalo tudi svoje zgodbe vpetosti v škodljiva delovna razmerja, zato so jih napotili na organizacije, ki se aktivno ukvarjajo s pomočjo izkoriščanim delavcem. V zadnji fazi projekta je izvajalec za dodatno ozaveščenost obiskovalcev zagotovil tudi informativno gradivo.

V 12 dneh je projekt v 90 minutah izkusilo 70 skupin (v skupini je bilo v povprečju 4 ali 5 udeležencev), skupaj približno 350 oseb.

2.4 Ozaveščanje in usposabljanje strokovne javnosti

Tudi v letu 2018 je MDS TZL zagotavljala izvajanje rednih usposabljanj strokovnjakov, ki se ukvarjajo s problematiko trgovine z ljudmi (organi odkrivanja, preiskovanja in pregona), in ozaveščanje strokovnih delavcev, ki se pri svojem delu lahko naletijo na ta pojav (socialni in pedagoški delavci ipd.).

Generalna policijska uprava, Uprava kriminalistične policije (v nadaljevanju: GPU UKP) redno usposablja kriminaliste in policiste na lokalni ravni. Pri tem pozornost namenja prepoznavanju pojavnih oblik trgovine z ljudmi, kazalnikov za zaznavo tako potencialnih žrtev trgovine z ljudmi kakor tudi storilcev ter poznavanju nadaljnjih posebnih postopkov pri obravnavi žrtev in izvajanju preiskav v predkazenskem postopku.

GPU UKP je 7. in 8. 5. 2018 izvedel usposabljanje kriminalistov iz regijskih sektorjev kriminalistične policije (v nadaljevanju: SKP PU), ki se ukvarjajo s preiskovanjem kaznivega dejanja trgovine z ljudmi. Usposabljanje je potekalo na področju izvajanja postopkov z žrtvami trgovine z ljudmi in prepoznavanja žrtev trgovine z ljudmi. Usposabljanja se je udeležilo 49 kriminalistov iz vseh regijskih SKP PU in GPU UKP. Usposabljanja so se udeležili tudi trije tožilci s Specializiranega državnega tožilstva RS in štirje sodniki z Okrožnega sodišča v Ljubljani.

V sodelovanju s Policijsko akademijo je GPU UKP 17. 5. 2018 izvedel tudi osnovno usposabljanje o trgovini z ljudmi za kandidatke in kandidate za policiste nadzornike državne meje, vključno s prepoznavo kazalnikov različnih pojavnih oblik trgovine z ljudmi. Usposabljanja se je udeležilo 70 kandidat in kandidatov za policiste nadzornike državne meje.

Državni tožilci na Specializiranem državnem tožilstvu Republike Slovenije (v nadaljevanju: SDT) so se v letu poročanja udeleževali izobraževanj o trgovini z ljudmi v tujini in tudi izobraževanj, ki jih organizirata Policijska uprava Republike Slovenije (v nadaljevanju: FURS). Na izobraževanjih so aktivno sodelovali s svojimi prispevki in izkušnjami.

Inšpektorat Republike Slovenije za delo (v nadaljevanju: IRSD) je 15. 5. 2018 organiziral strokovno usposabljanje in dodatno izpopolnjevanje javnih uslužbencev, kjer je nacionalni koordinator udeležence seznanil s problematiko trgovine z ljudmi v okviru prikritega prisilnega dela in/ali delovnega izkoriščanja, predstavnik Policije pa s področjem prepoznavanja kazalnikov trgovine z ljudmi. Usposabljanja se je udeležilo 71 zaposlenih na IRSD.

Predstavnica IRSD se je skupaj s predstavnikom Policije udeležila mednarodnega usposabljanja za področje trgovine z ljudmi v Madridu. Izobraževanje je potekalo v okviru projekta I LEAD, ki ga je organiziral ESMIR (Spanish National Police and Guardia Civil).

FURS je 19. 11. 2018 organiziral strokovno usposabljanje za 57 uslužbencev mobilnih oddelkov, 32 inšpektorjev in 11 uslužbencev FURS o boju proti trgovini z ljudmi. Namen usposabljanja je bila seznanitev z opredelitvijo trgovine z ljudmi, delovanjem MDS TZL in prepoznavo žrtev trgovine z ljudmi. Tožilstvo je udeležence seznanilo s konkretnimi primeri, nevladne organizacije pa s preventivno in kurativno dejavnostjo. Pri izvedbi usposabljanja so sodelovali nacionalni koordinator, predstavnik Policije, SDT in Društvo Ključ.

V začetku leta 2018 (15. 1., 15. 2. in 22. 3.) je bilo izvedeno ozaveščanje in usposabljanje uslužbencev upravnih enot z namenom zgodnjega odkrivanja in preprečevanja trgovine z ljudmi. Skupno se je usposabljanja udeležilo 181 javnih uslužbencev upravnih enot, ki opravljajo dela in naloge na področju izdaje dovoljenj za prebivanje tujcem – državljanom tretjih držav, in načelnikov, ki so člani delovne skupine za notranje zadeve in promet. Pri vsebinski izvedbi aktivnosti so sodelovali nacionalni koordinator,

Policija, SDT ter Direktorat za upravne notranje zadeve, migracije in naturalizacijo MNZ. Udeleženci so bili seznanjeni s pojavnostjo trgovine z ljudmi in odzivi nanjo v Slovenji in širše. Prikazani so bili policijsko preiskovanje, pregon kaznivega dejanja trgovine z ljudmi in študija konkretnega primera. Podrobneje pa je bil pojasnjen tudi upravni postopek izdaje dovoljenja za začasno prebivanje žrtvi trgovine z ljudmi.

Ministrstvo za zunanje zadeve (v nadaljevanju: MZZ) je tudi v letu 2018 izvajalo dejavnosti za ozaveščanje in izobraževanje konzularnih uslužbencev (redni letni in regionalni konzularni posveti, priprave na opravljanje konzularne službe na diplomatsko-konzularnih predstavništvi) ter diplomatov pred odhodom na službovanje v tujino o pojavnih oblikah trgovine z ljudmi.

Socialna zbornica Slovenije je v okviru Programa izvajanja javnih pooblastil Socialne zbornice Slovenije za obdobje od 1. 1. 2018 do 31. 12. 2018, ki ga financira Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, 25. 10. 2018 izvedla izobraževanje za strokovne delavce in sodelavce centrov za socialno delo z naslovom Delo z migranti in žrtvami trgovine z ljudmi. Seminarja se je udeležilo 37 strokovnih delavcev oziroma sodelavcev centrov za socialno delo. V okviru seminarja so bila izvedena tri predavanja: Komu, po kateri poti in zakaj zaupati osebo z izkušnjo trgovine z ljudmi, Trgovina z ljudmi – postopki Policije ter predstavitev izkušenj pri delu z žrtvami v okviru programa Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – krizna namestitvev.

6. 11. 2018 je bilo v okviru strokovnega srečanja ravnateljic in ravnateljev osnovnega šolstva izvedeno predavanje o trgovini z ljudmi, 20. 11. pa je bila tematika predstavljena tudi na strokovnem srečanju ravnateljic in ravnateljev srednjega šolstva. UKOM je na obeh srečanjih zagotovil predstavitev preventivnih aktivnosti, namenjenih mladostnikom, nacionalni koordinator je predstavil aktivnosti Slovenije na tem področju, Društvo Ključ pa cilje in izkušnje projektov Vijolica in Telesnica. Prvega termina se je udeležilo 425, drugega pa 152 oseb.

31. 5. 2018 je v okviru seminarja za preiskovalne sodnike potekalo predavanje o pojavnih oblikah trgovine z ljudmi, ki ga je izvedel Srečko Škerbec, sodnik na Okrožnem sodišču v Ljubljani. Seminarja se je udeležilo 53 oseb. Poleg tega je bilo 17. 10. in 23. 11. 2018 organizirano redno letno usposabljanje sodnikov. Nacionalni koordinator je v okviru teme »Trgovina z ljudmi – prepoznavnost pojava v družbi« udeležencem predstavil tudi ukrepe za zagotovitev dostopa žrtev trgovine z ljudmi do odškodnin in jih seznanil s priporočili skupine GRETA v zvezi s tem. V prvem terminu se je usposabljanja udeležilo 132, v drugem terminu pa 145 oseb.

Slovenska karitas je 4. 12. 2018 organizirala predavanje za delovno skupino oskrba žrtev trgovine z ljudmi – krizna namestitvev, na katero so bili vabljeni tudi drugi strokovni delavci in sodelavci iz mreže Karitas in predstavnic MDDSZ. Predavanje z naslovom »Pomoč in podpora ljudem v stiski« je izvedel mag. Miran Možina, dr. med., specialist psihiater, sistemski psihoterapevt, učni terapevt in supervizor.

Društvo Ključ je v letu 2018 izvedlo 11 izobraževanj za različne strokovne skupine: zdravniško osebje psihiatrične klinike, odvetnike, tožilce in kazenske sodnike, zaposlene v mreži varnih hiš, materinskih domov/kriznih centrov, diplomatsko osebje, socialne delavke/delavce različnih CSD, pedagoško osebje, ravnateljice in ravnatelje, policiste, delavce FURS (mobilne enote), prostovoljce in zaposlene Rdečega križa. Skupaj se je strokovnih izobraževanj oziroma usposabljanj udeležilo 963 oseb.

Izvedli so tudi 17 delavnic in izobraževanj za prihodnje strokovne delavce (prostovoljci Društva Ključ, prostovoljci Slovenske filantropije, sestanek Mreže Prava zveza in izobraževanje članov, delavnice na fakultetah), v okviru katerih se je s tematiko trgovine z ljudmi seznanilo 281 oseb.

Člani MDS TZL so 23. 11. 2018 sodelovali na konferenci o podpori preživelim osebam z izkušnjo trgovine z ljudmi, ki jo je organiziral Rdeči križ Slovenije.

3 Odkrivanje, preiskovanje in pregon kaznivih dejanj trgovine z ljudmi

Poglavje o odkrivanju, preiskovanju in pregonu kaznivih dejanj zajema predvsem aktivnosti Policije in tožilcev, vključno z merljivimi rezultati, tj. številom obravnavanih storilcev, oškodovancev, obtožb in končnih obsodb. To poglavje vključuje tudi aktivnosti IRSD in FURS, saj se pri nadzoru nad izvajanjem področne zakonodaje v njuni pristojnosti vsebina delovanja prepleta in v širšem pomenu povezuje s problematiko delovnega izkoriščanja, zaposlovanja in dela na črno ter izkoriščanja delavcev migrantov.

3.1 Dejavnosti Policije

Policija pri izvajanju aktivnosti na področju boja zoper trgovino z ljudmi ugotavlja nadaljevanje trenda iz preteklih let. Tako je bilo tudi v letu 2018 največ obravnavanih primerov trgovine z ljudmi prepoznanih kot oblika izkoriščanja prostitucije in spolnih zlorab žrtev trgovanja. Poleg tega so bili v letu poročanja zaznani tudi primeri izkoriščanja za namen prisilnega izvrševanja kaznivih dejanj in prisilnega beračenja kot oblike prisilnega dela. Na splošno se ugotavlja, da posamezniki in kriminalne združbe novačijo ranljive osebe iz šibkih socialnih in ekonomskih okolij, pri čemer jim obljublajo zaposlitev in dober zaslužek.

Republika Slovenija na področju trgovine z ljudmi ostaja predvsem:

- ciljna država:
 - za državljanke tretjih držav iz vzhodne in jugovzhodne Evrope, ki so v Republiki Sloveniji izkoriščane v prostituciji (Ukrajina in Srbija);
 - za dekleta z območja EU (Romunija), ki se v Republiki Sloveniji ukvarjajo s t. i. stanovanjsko prostitucijo. Ta dekleta nimajo urejenega začasnega prebivanja, niso zaposlene in zato tudi niso ustrezno socialno in zdravstveno zavarovane;
 - za osebe z območja EU (Slovaška, Bolgarija, Romunija, Hrvaška) ter Srbije, BIH in Kitajske, za katere obstaja domneva, da so proti svoji volji vpletene v organizirano beračenje in organizirano izvrševanje kaznivih dejanj;
- tranzitna država:
 - za osebe z območja EU (Romunija, Slovaška) ter Srbije in BIH zaradi prisilnega beračenja in prisilnega izvrševanja kaznivih dejanj.

Hkrati se ugotavlja, da Slovenija ni izvorna država žrtev trgovine z ljudmi, ki bi bile izkoriščane v Sloveniji oziroma drugih državah.

3.1.1 Statistika

V letu 2018 je Policija v 3 preiskavah zaznala in obravnavala 71 kaznivih dejanj trgovine z ljudmi po 113. členu Kazenskega zakonika (v nadaljevanju: KZ-1). Obravnavala je tudi šest primerov, kjer so bili ugotovljeni razlogi za sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje trgovine z ljudmi, pri čemer pa ni bilo podlage za podajo kazenskih ovadb. V zvezi s tem so bila na pristojna tožilstva podana poročila.

Osumljenci in oškodovanci kaznivih dejanj trgovine z ljudmi (113. člen KZ-1)¹

V letu 2018 je Policija v zvezi s kaznivim dejanjem trgovine z ljudmi obravnavala 33 fizičnih oseb in tri pravne osebe. Med osumljenci so glede na spol prevladovali moški (27), glede na državljanstvo pa Slovenci (16) in Kitajci (11).

Preglednica 1: Število obravnavanih osumljencev po spolu in državljanstvu za kaznivo dejanje trgovine z ljudmi

DRŽAVLJANSTVO	MOŠKI	ŽENSKES	SKUPAJ
Avstrija	2	0	2
Kitajska	11	0	11
Slovaška	3	0	3
Slovenija	11	5	16
Madžarska	0	1	1
SKUPAJ	27	6	33

Policija je v letu poročanja obravnavala 101 žrtev kaznivega dejanja trgovine z ljudmi. V preiskavah je bilo ugotovljeno, da je bilo 32 oseb z območja Kitajske (štiri ženske in 28 moških) izkoriščanih zaradi izvrševanja kaznivih dejanj, dve osebi sta bili žrtvi prisilnega beračenja, medtem ko so bile druge ugotovljene žrtve kaznivega dejanja trgovine z ljudmi izkoriščane za prostitucijo in spolne zlorabe.

Med žrtvami so glede na spol prevladovale ženske, glede na državljanstvo pa državljani Kitajske (32), Madžarske (19) in Romunije (18). Vse žrtve so bile odrasle osebe.

Preglednica 2: Število ugotovljenih žrtev trgovine z ljudmi v letu 2018 po spolu in državljanstvu

DRŽAVLJANSTVO	MOŠKI	ŽENSKES	SKUPAJ
Avstrija	0	1	1
Bolgarija	0	1	1
Dominikanska republika	0	3	3
Francija	0	1	1
Kitajska	28	4	32
Madagaskar	0	1	1
Madžarska	0	19	19
Poljska	0	1	1
Portugalska	0	1	1
Romunija	0	18	18
Slovaška	1	9	10
Slovenija	1	0	1
Španija	0	1	1
Ukrajina	0	10	10
Venezuela	1	0	1
SKUPAJ	31	70	101

¹ Pri navajanju statističnih podatkov so navedene posamične osebe, kar pomeni, da se oseba (osumljenec, oškodovanec) v preiskavi šteje samo enkrat, ne glede na to, v koliko kaznivih dejanjih je bila obravnavana.

Preglednica 3: Število ugotovljenih žrtev trgovine z ljudmi v letu 2018 po spolu in obliki izkoriščanja

OBLIKA IZKORIŠČANJA	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ
Spolno izkoriščanje	1	66	67
Prisilno izvrševanje kaznivih dejanj	28	4	32
Prisilno beračenje	2	0	2
SKUPAJ	31	70	101

3.1.2 Ugotovitve Policije

V Sloveniji glede na obliko izkoriščanja še vedno prevladuje izkoriščanje žrtev trgovine za namen spolnih zlorab, redkeje pa so prepoznane druge oblike izkoriščanja. V začetku leta 2018 pa smo v Sloveniji prvič naleteli na izvršitveno obliko trgovine z ljudmi za namen prisilnega izvajanja kaznivih dejanj, ko sta Policija in tožilstvo s kriminalistično preiskavo razbila mednarodno kriminalno združbo, ki je več oseb z območja Kitajske izkoriščala za izvajanje kaznivih dejanj telefonskih goljufij.

Policija je v letu poročanja zaznala tudi prisotnost organiziranih kriminalnih združb, ki novačijo, prevažajo in prisiljujejo žrtve, da na območju Slovenije izvršujejo kazniva dejanja drznih tatvin.

Problematika trgovine z ljudmi je velikokrat tesno povezana tudi z nekaterimi drugimi kaznivimi dejanji, zato Policija v povezavi s trgovino z ljudmi obravnava tudi kazniva dejanja zlorabe prostitucije in kršitev temeljnih pravic delavcev.

a) Zloraba prostitucije, zaposlovanje tujk v nočnih lokalih in oglaševanje prostitucije

V letu 2018 je Policija zaznala 24 kaznivih dejanj zlorabe za prostitucijo po 175. členu KZ-1 ter pri tem obravnavala 12 osumljencev in 11 oškodovancev zaradi tega kaznivega dejanja.

Preglednica 4: Število osumljencev po spolu in državljanstvu za kaznivo dejanje »zloraba prostitucije« po 175. členu KZ-1 v letu 2018

DRŽAVLJANSTVO	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ
Slovaška	0	1	1
Slovenija	9	2	11
SKUPAJ	9	3	12

Preglednica 5: Število oškodovancev po spolu in državljanstvu za kaznivo dejanje »zloraba prostitucije« po 175. členu KZ-1 v letu 2018

DRŽAVLJANSTVO	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ
Slovaška	0	1	1
Slovenija	0	6	6
Srbija	0	3	3
Ukrajina	0	1	1
SKUPAJ	0	11	11

Pri spremljanju problematike prostitucije v Sloveniji se ugotavlja podoben trend kot v preteklih letih.

Zaradi pomanjkanja zanesljivih podatkov o številu ljudi, ki so vključeni v ponudbo in izvajanje storitev prostitucije kakor tudi v povpraševanje po storitvah in uporabo plačljive spolnosti, je dejansko stanje težko oceniti. Kljub temu Policija ocenjuje, da se s prostitucijo v Sloveniji poleg slovenskih državljanov ukvarjajo tudi državljani tretjih držav (v zadnjem času gre predvsem za državljanke Ukrajine in Srbije) ter državljani drugih držav EU (Slovaška, Romunija, Madžarska).

Za prostitucijo v Sloveniji je značilno, da je manj opazna, saj se izvaja v zaprtih prostorih, predvsem v najetih ali lastnih stanovanjih ter hotelskih sobah. Ulične prostitucije oziroma prostitucije na prostem skoraj ne zaznavamo. V Sloveniji prevladuje srednja raven prostitucije, s katero se ukvarjajo predvsem tujke, ki v Sloveniji prebivajo na podlagi dovoljenja za začasno prebivanje zaradi dela oziroma zaposlitve in so običajno zaposlene v nočnih lokalih kot plesalke, animatorke, pomožne delavke in odrske umetnice. Glede prostitucije na višji ravni Policija ocenjuje, da se z njo občasno in začasno ukvarjajo večinoma prostitutke s stalnim prebivališčem v Sloveniji, ki naj bi bile pri svojem delu večinoma samostojne.

V povezavi z izkoriščanjem prostitucije Policija redno spremlja tudi delovanje nočnih lokalov in ugotavlja, da storilci navedenega kaznivega dejanja prevzemajo, nastanijo oziroma kako drugače razpolagajo z domnevnimi žrtvami, pri čemer zlorablajo pravni okvir pridobivanja delovnega dovoljenja. Pri tem pa storilci žrtev v zadnjem času ne prisiljujejo v prostitucijo z uporabo fizične sile in omejevanjem gibanja, temveč za njihov nadzor uporabljajo prefinjene metode ekonomskega prisiljevanja oziroma spravljanja v finančno odvisnost (finančno kaznovanje za nespoštovanje hišnega reda in pravil na delovnem mestu, namišljena minimalna plača, vračilo dolga, ki je nastal s pridobitvijo delovnega dovoljenja in prihodom v Slovenijo). Zaznan je tudi nov način delovanja, ki se kaže v tem, da so v nočnih lokalih ob tujkah, ki delajo na podlagi enotnega dovoljenja za prebivanje, tudi tujke, predvsem z območja Srbije, ki v lokalih prebivajo na podlagi turistične prijave, ob policijskih kontrolah pa se predstavijo kot gostje.

V letu 2018 je Policija zaznala in obravnavala več primerov kaznivih dejanj trgovine z ljudmi, kjer so bile žrtve izkoriščane zaradi prostitucije oziroma spolnih zlorab. Prepoznane žrtve se v policijskih postopkih v večini primerov niso prepoznale kot žrtve trgovine z ljudmi. Ocenjujemo, da so razlogi podobni kot v preteklih letih. Ti se kažejo predvsem v izkoriščanju ranljivosti žrtve, ki izhajajo iz revnih socialnih in gospodarskih okolij, prebivanje v Sloveniji pa žrtvam na podlagi opisanega načina preživljanja omogoča preživetje. Pri tem Policija ugotavlja, da oškodovanke z večjim delom tako zasluženega denarja vzdržujejo sorodnike v izvorni državi. Tako prepoznane žrtve v predkazenskem in kazenskem postopku le redko sodelujejo.

Policija pri spremljanju problematike prostitucije ugotavlja tudi nadaljevanje trenda iz preteklih let, ki se nanaša na oglaševanje prostitucije v tiskanih in internetnih medijih. Ta poteka z objavljanjem fotografij prostitutk, kraja, kjer se prostituirajo, kontaktne klicne številke in cene spolne storitve, navedena dejavnost pa se izvaja v stanovanjih, hotelskih sobah, salonih za erotično masažo in podobno. Poleg tega na spletnih straneh obstajajo forumi, kjer uporabniki komentirajo storitve, prostitutke, nočne lokale in storitve.

b) Prisilno delo

V letu 2018 je Policija zaznala in obravnavala večje število kaznivih dejanj »kršitev temeljnih pravic delavcev« po 196. členu KZ-1, kjer so bili ugotovljeni elementi delovnega izkoriščanja oškodovancev. V predkazenskem postopku niso bili zaznani elementi prisilnega dela kot oblike izkoriščanja žrtev trgovine z ljudmi, prav tako pa ti elementi niso bili ugotovljeni v nadaljnjih kazenskih postopkih.

Preglednica 6: Število obravnavanih kaznivih dejanj "kršenje temeljnih pravic delavcev" po 196. členu KZ-1

	2017	2018
Podlaga za obravnavo kaznivega dejanja (KZ-1)	Število kaznivih dejanj	Število kaznivih dejanj
196. Kršitev temeljnih pravic delavcev	1.329	1.518

V zvezi s kaznivim dejanjem »kršenje temeljnih pravic delavcev« po 196. členu KZ-1 je Policija v letu 2018 zaznala in obravnavala 224 osumljenцев in 1763 oškodovancev.

Preglednica 7: Število osumljenih oseb kaznivega dejanja »kršenje temeljnih pravic delavcev« po 196. členu KZ-1

DRŽAVLJANSTVO	SKUPAJ
Bolgarija	1
Bosna in Hercegovina	7
Hrvaška	5
Kosovo	9
Madžarska	4
Makedonija	9
Poljska	1
Slovenija	186
Srbija	2
neznano	1
SKUPAJ	224

Preglednica 8: Število oškodovancev kaznivega dejanja »kršenje temeljnih pravic delavcev« po 196. členu KZ-1

DRŽAVLJANSTVO	SKUPAJ
Bolgarija	21
Bosna in Hercegovina	265
Češka republika	2
Črna gora	4
Egipt	1
Hrvaška	8
Kosovo	116
Madžarska	4
Makedonija	57
Romunija	1
Slovaška	3
Slovenija	1225
Srbija	20
Ukrajina	6
ZDA	2
neznano	28
SKUPAJ	1763

Policija tudi v letu 2018 glede prisilnega beračenja kot ene izmed oblik prisilnega dela ugotavlja, da se na območju Republike Slovenije občasno zadržujejo organizirane skupine beračev, za katere je to način življenja. Te skupine prihajajo z območja Slovaške, Bolgarije in Romunije, svojo dejavnost pa izvajajo predvsem na območju policijskih uprav Ljubljana, Maribor, Celje in Koper. Policija pri izvajanju svojih aktivnosti v navedenih skupinah ni prepoznala žrtev trgovine z ljudmi oziroma oseb, ki bi bile v beračenje prisiljene, kakor tudi ne oseb, ki bi se prepoznale kot žrtve trgovine z ljudmi. Sicer pa se nadaljuje trend iz preteklih let, za katerega je značilno, da te osebe v postopkih s Policijo nočejo sodelovati in se ne prepoznavajo kot žrtve trgovine z ljudmi.

3.2 Dejavnosti državnega tožilstva

Specializirano državno tožilstvo Republike Slovenije (v nadaljevanju: SDT RS), ki je izključno pristojno za pregon kaznivih dejanj, povezanih s trgovino z ljudmi, je tudi v letu 2018 aktivno opravljalo svojo nalogo na področju kaznivih dejanj trgovine z ljudmi po 113. členu KZ-1, kaznivih dejanj spravljanja v suženjsko razmerje po 112. členu KZ-1 in kaznivih dejanj zlorabe prostitucije po 175. členu KZ-1.

3.2.1 Statistika²

a) Kaznivo dejanje »trgovina z ljudmi« (113. člen KZ-1)

V poročevalskem obdobju so na SDT prejeli in obravnavali dve kazenski ovadbi zaradi kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po 113. členu KZ-1, in sicer zoper 15 fizičnih oseb in dve pravni osebi ter v škodo 91 žrtev (od tega 27 moških).

Glede sprejema državnotožilskih odločitev so državni tožilci SDT RS v letu poročanja:

- vložili dve zahtevi za preiskavo zaradi kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po 113. členu KZ-1, in sicer zoper 17 fizičnih oseb in dve pravni osebi in v škodo 91 žrtev (od tega 27 moških),
- vložili eno obtožbo zaradi kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po 113. členu KZ-1, in sicer zoper sedem fizičnih oseb in v škodo 32 žrtev (od tega 27 moških).

Posamezne zadeve s področja trgovine z ljudmi obravnavajo tudi druga okrožna državna tožilstva, in sicer so v letu poročanja:

- na Okrožnem državnem tožilstvu v Celju prejeli eno kazensko ovadbo zaradi kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po 113. členu KZ-1 in kaznivega dejanja zlorabe prostitucije po 175. členu KZ-1, in sicer zoper osem fizičnih oseb in eno pravno osebo ter v škodo 14 žrtev (žensk). Vložena je bila zahteva za preiskavo zoper deset fizičnih oseb in eno pravno osebo zaradi kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po 113. členu KZ-1 in kaznivega dejanja zlorabe za prostitucijo po 175. členu KZ-1, in sicer v škodo 14 žrtev (žensk).

V zvezi s kaznivimi dejanji trgovine z ljudmi je sodišče v letu 2018:

- eno fizično osebo (v škodo ene žrtve) spoznalo za krivo kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po prvem odstavku 113. člena KZ-1 in ji izreklo dve leti zapor, v nadaljevanju pa ji je izreklo

² V zvezi z navedenimi statističnimi podatki SDT je treba pojasniti, da se posamezne zadeve v istem poročevalnem obdobju obravnavajo v različnih fazah, torej od prejema kazenske ovadbe ali poročila v dopolnitev po desetem odstavku 148. člena ZKP do sprejema državnotožilske odločitve, to je od vložitve zahteve za preiskavo, vložitve obtožnice in do izdaje sklepa o zavrženju, lahko samo v posameznem delu. Glede na navedeno je pogosto o isti zadevi poročano pri postavki prejema kazenske ovadbe oziroma poročila po desetem odstavku 148. člena ZKP, pri postavki o zavrženju, pri postavki vložitve zahteve za preiskavo in pri postavki vložitve obtožnice.

- enotno kazen štiri leta zapora (po drugi sodbi za istovrstno kaznivo dejanje v škodo ene žrtve) in naložilo v plačilo pridobljene premoženjske koristi v višini 1.240 evrov,
- dve fizični osebi (v škodo devetih žrtev) spoznalo za krivo kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po prvem odstavku 113. člena KZ-1 v zvezi z 20. členom KZ-1 ter prvi izreklo dve leti in dva meseca zapora in 2.000 evrov stranske denarne kazni ter ji odvzelo premoženjsko korist v višini 105.000 evrov, medtem ko je drugi osebi izreklo dve leti zapora in 2.000 evrov stranske denarne kazni. Eno fizično osebo je oprostilo očitkov zaradi kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po drugem in tretjem odstavku v zvezi s prvim odstavkom 113. člena KZ-1. Višje sodišče je kazni zvišalo tako, da je prvi osebi izreklo enotno kazen pet let zapora in enotno stransko denarno kazen v višini 3.000 evrov, drugi pa enotno kazen tri leta in šest mesecev zapora ter enotno stransko denarno kazen v višini 3.000 evrov, v preostalem delu je izrečeno sodbo potrdilo,
 - dve fizični osebi (v škodo desetih žrtev) spoznalo za krivi desetih kaznivih dejanj trgovine z ljudmi po prvem odstavku 113. člena KZ-1 v zvezi z 20. členom KZ-1 ter prvi izreklo enotno kazen tri leta in štiri mesece zapora, medtem ko je drugi osebi izreklo enotno kazen dve leti in 11 mesecev zapora (priznanje krivde med glavno obravnavo), višje sodišče je zoper prvo osebo sodbo razveljavilo in jo vrnilo sodišču v novo sojenje (procesna sposobnost), zoper drugo osebo pa izreklo nižjo kazen, in sicer dve leti in šest mesecev zapora,
 - eno fizično osebo (v škodo treh žrtev) spoznalo za krivo treh kaznivih dejanj trgovine z ljudmi po prvem in drugem odstavku 113. člena KZ-1 v zvezi z 20. členom KZ-1 ter ji izreklo pogojno obsodbo, s katero ji je določilo enotno kazen tri leta in šest mesecev zapora in 5.000 evrov stranske denarne kazni, oboje s preizkusno dobo šest let, ter ji naložilo plačilo premoženjske koristi v višini 2.778,25 evra,
 - eno fizično osebo (v škodo ene žrtve) spoznalo za krivo kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po prvem in drugem odstavku 113. člena KZ-1 in drugih kaznivih dejanj ter ji izreklo enotno kazen osem let zapora in denarno kazen v višini 3.000 evrov.

Pri tem je treba poudariti, da so zadeve s področja trgovine z ljudmi praviloma obsežnejše, potekajo zoper več oseb, ki so delovale v združbi, skoraj vedno pa je bilo za preiskavo in odkritje treba uporabiti prikrita preiskovalna ukrepa. Zaradi navedenega tudi postopki pred sodiščem potekajo dalj časa. To velja zlasti za glavno obravnavo, ki lahko poteka tudi več let.

Preglednica 9: Kazenski postopki in sankcije za storilce kaznivega dejanja trgovine z ljudmi v letu 2018

Kaznivost trgovine z ljudmi	
Število obravnavanih oseb v kazenskih postopkih	46 fizičnih oseb in 3 pravne osebe
Število uvedenih preiskav	3 (zoper 26 fizičnih oseb in 3 pravne osebe)
Število obtožnih aktov	1 (zoper 7 fizičnih oseb)
Sankcije in ukrepi	
Število obsodb za kaznivo dejanje trgovine z ljudmi (obsojene osebe)	7 (6 + 1 pogojno)
Število obsodb zaradi uporabe storitev žrtve trgovine z ljudmi	0
Dolžina zaporne kazni v povezavi z odvzgom prostosti:	
– najkrajše trajanje	1 leto, 4 mesece – pogojno 1 leto – z delom v spl. k.
– najdaljše trajanje	8 let
Število sodnih odločitev, katerih posledica je bil zaseg ali odvzem premoženja	4 zadeve z odvzgom PPK

b) Kaznivo dejanje «zloraba prostitucije» (175. člen KZ-1)

Okrožna državna tožilstva so v povezavi s kaznivim dejanjem zlorabe za prostitucijo v letu poročanja obravnavala naslednje zadeve:

- Na Okrožnem državnem tožilstvu v Novem mestu so v letu poročanja prejeli eno kazensko ovadbo zaradi kaznivega dejanja zlorabe za prostitucijo po 175. členu KZ-1, in sicer zoper dve fizični osebi in v škodo treh žrtev (žensk). Vložena je bila zahteva za preiskavo zoper dve fizični osebi zaradi kaznivega dejanja zlorabe za prostitucijo po 175. členu KZ-1, in sicer v škodo treh žrtev (žensk), v istem obsegu pa tudi obtožnica.
- Na Okrožnem državnem tožilstvu v Kopru so obravnavali eno zadevo, v okviru katere je Okrožno sodišče v Kopru eno osebo spoznalo za krivo storitve kaznivega dejanja zlorabe za prostitucijo po 175. členu KZ-1, in sicer v škodo ene žrtve ter osebi izreklo kazen eno leto in osem mesecev zapora. V eni zadevi je bila vložena obtožnica zaradi kaznivega dejanja zlorabe za prostitucijo po 175. členu KZ-1, in sicer zoper dve fizični osebi in v škodo treh žrtev (žensk).
- Na Okrožnem državnem tožilstvu v Kranju so obravnavali eno zadevo, v okviru katere je Okrožno sodišče v Kranju dve osebi spoznalo za krivi storitve kaznivega dejanja zlorabe za prostitucijo po 175. členu KZ-1, in sicer v škodo šestih žrtev, ter jima izreklo pogojno obsodbo.
- Na Okrožnem državnem tožilstvu v Mariboru so vložili eno obtožnico zaradi kaznivega dejanja zlorabe za prostitucijo po 175. členu KZ-1, in sicer zoper eno osebo in v škodo več žrtev. Vložili so eno zahtevo za preiskavo zaradi kaznivega dejanja zlorabe za prostitucijo po 175. členu KZ-1, in sicer zoper eno osebo in v škodo ene žrtve. Nadalje so obravnavali dve zadevi, v okviru katere je Okrožno sodišče v Mariboru v prvi zadevi štiri fizične osebe spoznalo za krive zaradi kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po 113. členu KZ-1 in prvi izreklo dve leti zapora in 1.500 evrov stranske denarne kazni (priznanje na predobravnavnem naroku), kar se bo izvršilo z delom v splošno korist (1.440 ur dela v enem letu), medtem ko je drugi osebi izreklo eno leto zapora (priznanje na predobravnavnem naroku), kar se bo izvršilo z delom v splošno korist (720 ur dela v enem letu). Tretji in četrti osebi je sodišče izreklo po dve leti zapora (sklenjen je bil sporazum o priznanju krivde), kar se bo izvršilo z delom v splošno korist (po 1440 ur dela v dveh letih). V drugi zadevi, ki poteka zoper tri fizične osebe zaradi kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po 113. členu KZ-1, pa je sodišče eno od teh oseb spoznalo za krivo in ji izreklo pogojno obsodbo in določilo kazen eno leto in štiri mesece s preizkusno dobo štirih let (priznanje krivde).
- Na Okrožnem državnem tožilstvu v Ljubljani so prejeli eno kazensko ovadbo zaradi kaznivega dejanja zlorabe za prostitucijo po 175. členu KZ-1, in sicer zoper dve fizični osebi, zoper isto vrstno kaznivo dejanje pa so eno ovadbo zavrgli, ker ni bil izkazan element izkoriščanja.

V zvezi s kaznivimi dejanji zlorabe za prostitucijo je sodišče v letu 2018:

- eno fizično osebo (v škodo desetih žrtev) spoznalo za krivo storitve kaznivega dejanja zlorabe za prostitucijo po tretjem v zvezi s prvim odstavkom 175. člena KZ-1 ter ji izreklo štiri leta zapora in 4.000 evrov stranske denarne kazni ter ji odvzelo premoženjsko korist v višini 10.233 evrov, medtem ko je dve fizični osebi oprostilo očitkov pomoči pri storitvi kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po drugem v zvezi s prvim odstavkom 113. člena KZ-1, višje sodišče pa je izrečeno sodbo potrdilo;
- dve fizični osebi (v škodo petih žrtev) oprostilo očitkov zaradi kaznivega dejanja zlorabe za prostitucijo po prvem in tretjem odstavku 175. člena KZ-1,

- štiri fizične osebe (v škodo 33 žrtev) oprostilo očitkov zaradi kaznivega dejanja zlorabe za prostitucijo po prvem in tretjem odstavku 175. člena KZ-1, eno fizično osebo (v škodo ene žrtve) pa oprostilo očitkov zaradi kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po prvem odstavku 113. člena KZ-1,
- dve fizični osebi (v škodo treh žrtev) oprostilo očitkov zaradi treh kaznivih dejanj trgovine z ljudmi po prvem in drugem odstavku 175. člena KZ-1,
- osem fizičnih oseb (v škodo desetih žrtev) spoznalo za krive storitve kaznivega dejanja zlorabe za prostitucijo po 175. členu KZ-1 (od tega šest fizičnih oseb po prvem in tretjem odstavku, dve fizični osebi pa po prvem odstavku) ter eno pravno osebo za istovrstno kaznivo dejanje ter izreklo:
 - prvi osebi kazen tri leta in šest mesecev zapora ter 8.850 evrov denarne kazni in ji odvzelo 80.925 evrov premoženjske koristi,
 - drugi osebi eno leto in šest mesecev zapora,
 - tretji osebi dve leti zapora,
 - četrti osebi pogojno obsodbo, s katero ji je določilo kazen eno leto in šest mesecev zapora s preizkusno dobo dve leti,
 - peti osebi pogojno obsodbo, s katero ji je določilo kazen eno leto in šest mesecev zapora s preizkusno dobo dve leti,
 - šesti osebi pogojno obsodbo, s katero ji je določilo kazen dve leti zapora s preizkusno dobo tri leta,
 - sedmi osebi pogojno obsodbo, s katero ji je določilo kazen mesecev zapora s preizkusno dobo eno leto in šest mesecev ter nerazdelno plačilo 140 evrov premoženjske koristi,
 - osmi osebi pogojno obsodbo, s katero ji je določilo kazen devet mesecev zapora s preizkusno dobo eno leto in šest mesecev ter nerazdelno plačilo 140 evrov premoženjske koristi,
 - pravni osebi 50.000 evrov denarne kazni in plačilo 9.485 evrov premoženjske koristi,
- šest fizičnih oseb (v škodo 20 žrtev) spoznalo za krive storitve kaznivega dejanja zlorabe za prostitucijo po tretjem in prvem odstavku 175. člena KZ-1 in izreklo:
 - prvi osebi enotno kazen šest let zapora in 8.000 evrov stranske denarne kazni ter plačilo 850.268,92 evra premoženjske koristi,
 - drugi osebi enotno kazen pet let zapora in 7.500 evrov stranske denarne kazni ter plačilo 280.000 evrov premoženjske koristi,
 - tretji osebi enotno kazen pet let zapora in 6.000 evrov stranske denarne kazni ter plačilo 105.000 evrov premoženjske koristi,
 - četrti osebi enotno kazen pet let zapora in 6.000 evrov stranske denarne kazni ter plačilo 102.400 evrov premoženjske koristi,
 - peti osebi pogojno obsodbo, s katero ji je določilo kazen dve leti zapora s preizkusno dobo dve leti,
 - šesti osebi pogojno obsodbo, s katero ji je določilo kazen dve leti zapora s preizkusno dobo dve leti,
 - sodišče je odvzelo tudi osem zaseženih osebnih vozil in eno zaseženo motorno kolo, ki so jih imeli v lasti posamezni obtoženi in druge z njimi povezane osebe.

3.2.2 Ugotovitve Specializiranega državnega tožilstva Republike Slovenije

Zadnji trendi trgovcev z ljudmi kažejo na skupno značilnost, in sicer da obdolženi obravnavajo ljudi kot predmete s tem, da izrabijo njihovo ranljivost ali neko osebno lastnost s ciljem pridobitve premoženjske koristi. Značilno je, da imajo žrtve praviloma določeno osebno svobodo, da prostovoljno vstopajo v razmerja do združbe, imajo osebne dokumente, nekaj lastnega denarja ter smejo uporabljati telefone in internet. Pogosto imajo tudi veljavna dovoljenja za bivanje in delo v Republiki Sloveniji. Žrtve navedenih

kaznivih dejanj so skoraj vedno tujci, praviloma ženske, izjemoma pa mladoletne osebe. Žrtve brez izjeme prihajajo iz ekonomsko revnih držav (Ukrajine, Dominikanske republike, Moldavije, Bolgarije, Romunije, Srbije, Bosne in Hercegovine, Madžarske) in so iz določenega osebnega razloga ranljive (npr. brezposelnost, slabe možnosti za zaposlitev, nizka stopnja izobrazbe, nizki zasluški, zadolženost, obveznost preživljanja mladoletnih otrok, invalidni ali brezposelni partnerji, obveznost preživljanja širše družine, hude bolezni v družini, vojno stanje ipd.). Oškodovanci se praviloma ne prepoznajo kot žrtve, zaradi česar je dokazovanje še toliko težje, saj dejanja obdolženih opravičujejo, sprejemajo ali jih celo zanikajo. Zaradi svoje ranljivosti so žrtve navidezno zadovoljne, da zaslužijo vsaj nekaj denarja, čeprav večji delež denarja poberejo obdolženi. S tem denarjem omogočajo preživetje sebi in svojcem. Bistvo trgovine z ljudmi je v ranljivosti žrtev, zaradi česar pristajajo na podrejeni položaj.

Največ kaznivih dejanj v letu 2018 se je nanašalo na izvršitveno obliko zaradi izkoriščanja prostitucije, posamezna zadeva na suženjstvo/sluzabništvo in prisilno delo, prvič pa je bila obravnavana izvršitvena oblika zaradi izvrševanja kaznivih dejanj. V zadnjih letih se obravnava vedno več zadev s področja trgovine z ljudmi. Razlog je na eni strani v obstoju slabe ekonomske možnosti preživetja posameznika in njegovih bližnjih ter na drugi strani v boljši prepoznavnosti elementa ranljivosti.

Na podlagi zadev, ki se obravnavajo na SDT, se ugotavlja, da so se v preteklosti tovrstna kazniva dejanja izvrševala s fizičnim nasiljem, omejevanjem osebne svobode, nezakonitim bivanjem in delom v državi, medtem ko v zadnjih letih velja, da članom združbe ni več treba uporabljati nasilja in prisilnih metod, saj so zasluški veliko večji, če žrtev po »lastni volji« delajo za obdolžene. Pogosto se tako uporablja prefinjeno psihično nasilje, ki ga žrtve izredno težko prepoznajo in opišejo, saj ga sprejemajo kot del življenja, ki jim sicer omogoča preživetje.

V Sloveniji smo kot eno od novejših oblik novačenja zaznali pridobivanje žrtev prek interneta. V zvezi s tem Evropska unija poziva države članice, naj v okviru boja proti trgovini z ljudmi dovolj vlagajo v tehnologijo in strokovno znanje za prepoznavanje in odkrivanje zlorabe interneta s strani kriminalnih združb, tako za novačenje žrtev kakor tudi ponujanje storitev, katerih cilj je izkoriščanje žrtev. Internet in nove tehnologije namreč kriminalnim združbam omogočajo dostop do velikega števila morebitnih žrtev in hkrati prikrivanje njihove dejavnosti.

Nadaljuje se tudi trend izpopolnjevanja izvršitvenih oblik kaznivega dejanja, kar dodatno oteži dokazovanje obravnavanega kaznivega dejanja in je zato v tovrstnih zadevah nujna uporaba prikritih preiskovalnih ukrepov. Obdolženi tudi budno spremljajo odločitve sodišč in temu spretno prilagajajo svoje delovanje in načine izkoriščanja. Prav tako je zaradi pridobitve dokazov nujno mednarodno sodelovanje. Sicer pa gre za pojav, ki vstopa v vse pore sodobne družbe, postaja strukturni del nekaterih gospodarskih panog, predvsem pa posega v temeljne pravice in svoboščine posameznika, ki postane žrtev takega izkoriščanja.

3.3 Dejavnosti Inšpektorata Republike Slovenije za delo

V nadaljevanju so podane ugotovitve inšpektorjev za delo v letu 2018 glede izvajanja nadzora nad zaposlovanjem in delom tujcev na podlagi določb Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev (Uradni list RS, št. 47/15, 59/17, nadaljevanju: ZZSDT) in Zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/2013 s popr. in dop., v nadaljevanju: ZDR-1).

V primerjavi z lanskim letom se je število ugotovljenih kršitev določb, ki urejajo pogoje zaposlovanja, samozaposlovanja in dela tujcev v Republiki Sloveniji v letu 2018, zmanjšalo, in sicer je bilo ugotovljenih 29 kršitev ZZSDT (v letu 2017 45)³. Ugotovljene so bile naslednje kršitve:

- dve kršitvi četrtega odstavka 7. člena ZZSDT, in sicer je šlo za primere, ko so delodajalci omogočali, da so tujci opravljali drugo delo kakor tisto, za katero je bilo v postopku izdaje ali podaljšanja enotnega dovoljenja oziroma modre karte EU ali izdaje pisne odobritve podano soglasje ali za katero je bilo izdano dovoljenje za sezonsko delo;
- 24 kršitev četrtega odstavka 7. člena ZZSDT prej veljavnega ZZSDT, in sicer je šlo za primere, ko so delodajalci omogočali, da so tujci opravljali drugo delo kakor tisto, za katero je bilo v postopku izdaje ali podaljšanja enotnega dovoljenja oziroma modre karte EU ali izdaje pisne odobritve podano soglasje ali za katero je bilo izdano dovoljenje za sezonsko delo;
- dve kršitvi petega odstavka 7. člena prej veljavnega ZZSDT, ki določa, da morajo delodajalci in naročniki del sodelovati s pristojnimi organi in jim omogočiti dostop do vseh razpoložljivih dokazil, na podlagi katerih so izdani dokumenti, ki dovoljujejo zaposlitev, samozaposlitev ali delo v Republiki Sloveniji;
- ena kršitev prej veljavnega tretjega odstavka 45. člena ZZSDT glede hrambe dokumentacije na kraju opravljanja storitev med obdobjem napotitve delavcev na delo v Slovenijo.

1. januarja 2018 se je začel uporabljati Zakon o čezmejnem izvajanju storitev (v nadaljevanju ZČmIS). Ob nadzorih nad izvajanjem navedenega zakona so inšpektorji ugotovili 20 kršitev, in sicer:

- dve kršitvi prvega odstavka 4. člena, ki določa pogoje, pod katerimi lahko slovenski delodajalec izvaja čezmejno storitev v tujini;
- sedem kršitev 12. člena, ki določa pogoje za čezmejno izvajanje storitev tujih delodajalcev v Republiki Sloveniji;
- tri kršitve prvega odstavka 14. člena, ki se nanaša na to, da mora tuji delodajalec pred začetkom čezmejnega izvajanja storitve opraviti prijavo pri Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje, in
- osem kršitev tretjega odstavka 14. člena, ki določa, da mora tuji delodajalec zagotoviti, da se v času čezmejnega izvajanja storitev v Republiki Sloveniji hrani in na zahtevo nadzornega organa da na voljo v zakonu navedena dokumentacija.

Kršitve v zvezi z obveznostjo prijave izvajanja storitev IRSD v večini primerov preverja na podlagi prejetih prijav prijaviteljev ali ugotovitev drugih inšpekcijskih organov, ki na terenu ugotovijo, da izvajanje storitve ni bilo prijavljeno pri Zavodu RS za zaposlovanje. V takih primerih je hitro ukrepanje in dobro sodelovanje med različnimi nadzornimi organi ključnega pomena, saj je obdobje, v katerem se izvajajo storitve na ozemlju Republike Slovenije, velikokrat zelo kratko.

Ob ugotovljenih kršitvah so inšpektorji ukrepali v skladu s pristojnostmi v postopku o prekršku in z izdajo odločb, s katerimi inšpektorji za delo prepovejo opravljanje dela delavcev ali delovnega procesa oziroma uporabo sredstev za delo do odprave nepravilnosti, če pri inšpekcijskem nadzoru ugotovijo, med drugim, da je delodajalec omogočil delo tujcu ali osebi brez državljanstva v nasprotju s predpisi, ki urejajo zaposlovanje tujcev.

Inšpektorji za delo na področju zaposlovanja in napotitve tujih delavcev oziroma delavcev, ki so državljani držav članic EU, še vedno opažajo, da delodajalci, ki opravljajo neposredni proizvodni proces na trgu v Sloveniji, ne dobijo ustreznih delavcev. V praksi v takih primerih določene pravne osebe ali posamezniki tem delodajalcem zagotavljajo delavce iz tujine oziroma držav članic EU.

Poleg tega inšpektorji ugotavljajo, da delodajalci, ki zaposlujejo tuje delavce, v nekaterih primerih delavcem, ki podajo vlogo za pridobitev dovoljenja za prebivanje v Republiki Sloveniji za družinske člane (združevanje družine), prikažejo na plačilnih listah precej višjo plačo, kakor jo dejansko izplačajo, s tem pa

³ IRSD kršitve statistično spremlja po pojavnih oblikah, zato so kršitve, ki so povezane s tujci, obravnavane tudi pri drugih institutih delovnopravne zakonodaje.

tujci na upravni enoti dokazujejo zmožnost preživljanja družinskih članov. Pred in po obdobju treh mesecev pred vložitvijo vloge plače teh tujcev po ugotovitvah inšpektorjev praviloma ne presegajo zneska minimalne plače, marsikdaj pa sploh niso izplačane. Tako tujci oziroma njihovi družinski člani po tem, ko pridobijo dovoljenje za prebivanje, na centrih za socialno delo nemudoma zaprosijo za priznanje pravic iz socialnega varstva.

Glede zagotavljanja pravic delavcem, ki so bili napoteni na začasno delo v Republiko Slovenijo na podlagi pogodbe o zaposlitvi po tujem pravu, v letu 2018 inšpektorji za delo niso ugotovili kršitev 210. člena ZDR-1, ki posebej ureja položaj tujih napotenih delavcev.

Po drugi strani pa je tudi v letu 2018 IRSD zaznal kršitve pravic delavcev, ki jih na delo v tujino oziroma v države članice EU napotijo delodajalci, registrirani v Republiki Sloveniji. Pri tem je treba poudariti, da delodajalci napotijo iz Republike Slovenije tako delavce, ki so državljani Republike Slovenije, kakor tudi tuje delavce. V letu 2018 so inšpektorji ugotovili 73 kršitev 209. člena ZDR-1, ki določa obvezno sestavino pogodb o zaposlitvi delavcev, ki jih delodajalec napoti na delo v tujino. Teh kršitev je bilo v letu poročanja sicer bistveno manj kakor v letu 2017, ko je bilo ugotovljenih 156 kršitev 208. in 209. člena ZDR-1.

IRSD že od leta 2016 sodeluje v skupnih evropskih akcijah, ki se izvajajo na področju trgovine z ljudmi. V letu 2018 so v okviru evropske akcije skupaj s predstavniki Policije, FURS-a in sindikatov nadzirali dejavnost avtoprevoznitva. V akciji se je izvajal nadzor s področja delovnih razmerij nad izvajanjem ZDR-1, pri čemer so preverjali izvajanje določb navedenega zakona, ki se nanašajo na izplačila plač in regresa za letni dopust, ter določb, ki se nanašajo na delovni čas in dnevne ter tedenske počitke. Nadzor je potekal tudi nad izvajanjem Zakona o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter zapisovalni opremi v cestnih prevoznih. Inšpektorji so v okviru poostrejenega nadzora izvedli 29 inšpekcijskih nadzorov pri 13 subjektih in ugotovili 50 kršitev delovnopravne zakonodaje.

Zaradi suma trgovanja z ljudmi je IRSD skupaj s predstavniki FURS-a, Policije in tržnega inšpektorata izvedel tudi nočno akcijo v enem izmed nočnih lokalov v Ljubljani, vendar elementi trgovine z ljudmi niso bili ugotovljeni. Zaradi suma trgovanja z ljudmi je bil opravljen tudi nadzor nočnega lokala na območju primorske regije.

3.4 Dejavnosti Finančne uprave Republike Slovenije

FURS je v letu 2018 obravnaval kršitve na področju Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (v nadaljevanju: ZPDZC-1) in vložil ovadbe ali naznanila za kazniva dejanja iz KZ-1. Podane so tudi številčne vrednosti kaznivih ravnanj, ki se lahko povezujejo z izkoriščanjem delovne sile. FURS je v nadzorih po ZPDZC-1 najpogosteje nadziral dejavnosti gradbeništva, prevoznitva, gostinstva, prometa, trgovine, vzdrževanja in popravila motornih vozil ter predelovalnih dejavnosti.

V poročevalskem obdobju je bilo v zvezi s kršitvami ZPDZC-1 (delo na črno, zaposlovanje na črno, nedovoljeno oglaševanje) storilcem prekrškov izdanih in vročenih 2.790 odločb o prekršku in plačilnih nalogov, s katerimi je bila izrečena globa v skupni višini 5.957.900 evrov, ter 546 opominov.

V prekrškovnih aktih je bilo obravnavanih 3.135 prekrškov, in sicer:

- 741 prekrškov zaradi dela na črno, od tega so 112 prekrškov storili tuji državljani;
- 2.008 prekrškov zaradi zaposlovanja na črno, od tega so 175 prekrškov storili tuji državljani, 147 prekrškov pa je nastalo zaradi nezakonite zaposlitve državljana tretje države;
- 386 prekrškov zaradi nedovoljenega oglaševanja, od tega so 18 prekrškov storili tuji državljani.

V letu 2018 je FURS podal skupno 11 kazenskih ovadb in eno naznanilo suma storitve kaznivega dejanja po 199. členu KZ-1 (zaposlovanje na črno), vse po prvem odstavku navedenega člena. V štirih primerih je šlo za tuje državljane.

Zaradi kršitev po 196. členu KZ-1 (kršitev temeljnih pravic delavcev) je bilo vloženih 81 kazenskih ovadb, od katerih se jih je 17 nanašalo na tuje državljane ter tri hkrati na slovenske in tuje državljane.

V letu 2018 FURS ni podal nobene kazenske ovadbe ali naznanila po 113. členu KZ-1 (trgovina z ljudmi).

4 Pomoč in zaščita za žrtve trgovine z ljudmi

V Sloveniji področje pomoči žrtvam trgovine z ljudmi ureja 4. člen Zakona o ratifikaciji Konvencije Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi. Na tej podlagi je pomoč žrtvam trgovine z ljudmi zagotovljena v okviru dveh programov, ki jih financira Vlada Republike Slovenije, izvajajo pa jih nevladne in humanitarne organizacije, ki so izbrane v postopku javnega razpisa. V letu 2018 sta projekta oskrbe žrtev trgovine z ljudmi izvajala Društvo Ključ in Slovenska karitas. Poglavje vsebuje tudi informacijo o izvajanju projekta Uvajanje mehanizma za prepoznavanje, pomoč in zaščito žrtev trgovine z ljudmi in/ali spolnega nasilja v postopkih priznanja mednarodne zaščite v Sloveniji (PATS).

4.1 Program Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – krizna namestitvev

MDDSZ je tudi v letu 2018 sofinanciralo projekt Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – krizna namestitvev, za izvedbo projekta pa je bila izbrana Slovenska karitas. Gre za celostno do 30 dni trajajočo oskrbo žrtev trgovine z ljudmi (odraslih in otrok), ki potrebujejo takojšnji umik iz okolja.

V letu 2018 je bilo v krizno namestitvev nameščenih 35 oseb:

- 33 oseb, od tega 28 moških in 5 žensk, vsi državljani Kitajske,
- ena ženska, državljanka Madagaskarja,
- ena ženska, državljanka Slovenije.

Razlogi za krizne namestitve so bili prepoznani elementi izkoriščanja za prostitucijo, prisiljevanja v izvajanje kaznivih dejanj in prisilno delo.

V letu 2018 so bile osebe v krizni namestitvi skupno 484 oskrbnih dni.

Stroški projekta, ki jih je v okviru pogodbe sofinanciralo MDDSZ (80 odstotkov plače enega zaposlenega strokovnega delavca, stroški dela treh laičnih delavcev, ki so plačani glede na število opravljenih ur, stroški nameščanja in stroški preventivnih delavnic), so v letu 2018 znašali skupaj 39.125,11 evrov.

Osebam, nameščenim v krizni prostor, so bile zagotovljeni namestitvev, prehrana, prva psihosocialna pomoč, nujna medicinska pomoč, svetovanje, seznanjanje z njihovimi zakonitimi pravicami, tolmačenje, zagovorništvo, socialna oskrba, družabništvo, spremstvo, zagotavljanje varnosti, pomoč pri vrnitvi v domovino in materialna pomoč. Osebam v krizni namestitvi je zagotovljena 24-urna dosegljivost strokovne delavke, v delo z njimi se poleg strokovne delavke vključujejo laični delavki in laični delavec ter usposobljene prostovoljke in prostovoljci.

4.2 Program Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – namestitvev v varnem prostoru

Ministrstvo za notranje zadeve je 26. februarja 2018 sklenilo pogodbo z Društvom Ključ za izvedbo projekta Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – namestitvev v varnem prostoru za obdobje 2018–2019, do izbire novega izvajalca pa je s Slovensko karitas sklenilo aneks k obstoječi pogodbi za leti 2016 in 2017, s čimer se je program za dve osebi, nameščeni v varni prostor v prehodnem obdobju, nemoteno nadaljeval.

V obdobju od januarja do konca februarja leta 2018 sta bili tako v varni prostor Slovenske karitas nameščeni dve osebi, in sicer državljanka Slovaške in njen mladoletni otrok. Februarja sta bila glede na posebnost potreb oba nameščena v alternativno obliko namestitve (materinski dom).

V obdobju od 1. januarja do 28. februarja 2018 je MNZ za projekt varne namestitve namenilo 1.374,48 evrov. V tem obdobju sta bili v varni namestitvi obe osebi skupno 118 oskrbnih dni.

V obdobju od 1. marca do 31. decembra 2018 je program Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – namestitev v varnem prostoru na podlagi pogodbe, sklenjene z Ministrstvom za notranje zadeve, izvajalo Društvo Ključ. V tem obdobju so bile v program vključene štiri osebe. Dve uporabnici sta bili nameščeni v varnem prostoru Društva Ključ, druga oseba pa je bila skupaj z mladoletnim otrokom nameščena v alternativno obliko namestitve (materinski dom).

V letu 2018 so bile tako v varni prostor nameščene štiri osebe:

- ena ženska, državljanica Slovaške,
- en otrok, sin državljanke Slovaške,
- ena ženska, državljanica Madagaskarja,
- ena ženska, državljanica Slovenije.

V obdobju od 1. marca do 31. decembra 2018 so bile osebe skupno 410 oskrbnih dni.

V letu 2018 so bile osebe v varni namestitvi skupno 528 oskrbnih dni.

Stroški projekta, ki jih je v okviru pogodbe sofinanciralo MNZ (100 odstotkov plače enega zaposlenega strokovnega delavca, stroški nameščanja in ostali stroški projekta), so v obdobju od 1. marca do 31. decembra 2018 znašali 29.069,97 evrov. V letu 2018 so stroški projekta skupaj znašali 30.444,45 evrov.

Osebam, nameščenim v varnem prostoru, so bili na voljo namestitev, prehrana, svetovalna pomoč, nujna medicinska pomoč, svetovanje, seznanjanje o njihovih zakonitih pravicah, tolmačenje, zagovorništvo, socialna oskrba, družabništvo, spremstvo, zagotavljanje varnosti in materialna pomoč.

4.3 Projekt Uvajanje mehanizma za prepoznavanje, pomoč in zaščito žrtev trgovine z ljudmi in/ali spolnega nasilja v postopkih priznanja mednarodne zaščite (PATS)

Projekt PATS (Prepoznavanje, pomoč in zaščita žrtev trgovine z ljudmi in/ali spolnega nasilja v postopkih priznanja mednarodne zaščite), ki se že več let izvaja v azilnem domu, je namenjen informiranju prosilcev za mednarodno zaščito (v nadaljevanju: prosilci) o pojavu trgovine z ljudmi. Projekt je tudi v letu 2018 izvajal Inštitut za afriške študije (v nadaljevanju: IAŠ). Program se delno financira iz evropskih, delno pa iz domačih sredstev (proračun Urada Vlade RS za oskrbo in integracijo migrantov).

Namen projekta je osebe, ki v večini primerov ne prepoznajo nevarnosti in posledic trgovine z ljudmi, ozavestiti in z ustreznim pristopom spodbuditi k aktivni udeležbi pri preprečevanju različnih oblik izkoriščanja. Najpomembnejši so individualni razgovori za mladoletnike brez spremstva in ženske, kjer so posamezniki in posameznice ob prisotnosti tolmača seznanjeni s trgovino z ljudmi in preventivnim delovanjem. Vsi prosilci prejmejo zloženko (v jeziku, ki ga razumejo) z osnovnimi informacijami o trgovini z ljudmi in telefonskimi številkami, kjer lahko dobijo pomoč in nasvete. Projekt vključuje tudi možnost individualnega informiranja odraslih moških.

Pomembno je tudi, da se ugotovljenim žrtvam trgovine z ljudmi oziroma spolnega nasilja in nasilja po spolu omogoči dostop do zanje ustrezne pomoči. Projekt vključuje tudi informiranje uslužbencev oziroma vseh tistih, ki imajo pri svojem delu stike s prosilci, o prisotnosti in nevarnosti tega pojava.

IAŠ je projekt začel izvajati konec julija 2017. V tem obdobju je bilo skupaj opravljenih 342 individualnih informiranj (311 mladoletnikov brez spremstva in 31 žensk). V letu 2018 je bilo opravljenih 246 informiranj (od tega 218 mladoletnikov brez spremstva in 28 žensk).

Oktobra 2018 je IAŠ ob evropskem dnevu boja proti trgovini z ljudmi organiziral skupinske delavnice, o aktualnem dogajanju na področju boja proti trgovini z ljudmi pa sproti obveščajo javnost prek spletnih socialnih omrežij.

5 Mednarodne dejavnosti in partnerstva

Trgovina z ljudmi je hudo kaznivo dejanje, ki zahteva celovit pristop, zato je za učinkovito preprečevanje trgovine z ljudmi in boj proti njej nujno sodelovanje med vsemi deležniki, ki delujejo na tem področju. Ker ima trgovina z ljudmi pogosto tudi čezmejno razsežnost, saj gre največkrat za mednarodno organizirano kriminalno dejavnost, pa je pomembno tudi sodelovanje pristojnih organov, predvsem organov kazenskega pregona, z državami v bližnjih regijah in v širšem mednarodnem okolju. Kriminalne združbe se na spremembe v mednarodnem okolju zelo hitro prilagajajo, zato je za učinkovit odziv v boju proti trgovini z ljudmi nujno potrebna tudi enaka prilagodljivost državnih organov.

5.1 Mednarodne dejavnosti

Nacionalni koordinator je v okviru svojih pristojnosti tudi v letu 2018 aktivno sodeloval na mednarodnih dogodkih, povezanih z aktivnostmi za preprečevanje trgovine z ljudmi in bojem proti njej.

Na področju EU-sodelovanja so v Bruslju potekala redna srečanja neformalne mreže nacionalnih poročevalcev ali enakovrednih mehanizmov (v nadaljevanju: NREM). V letu poročanja se je skupina sestala 13. in 14. junija 2018 ob predsedovanju Bolgarije ter 3. in 4. decembra 2018, ko je predsedovala Avstrija.

Na prvem sestanku NREM so vodje desetih agencij EU (EASO, EUROPOL, EU LISA, EMCDDA, EUROJUST, EIGE, FRONTEX, EUROFOUND, FRA, CEPOL) podpisali Skupno izjavo agencij EU o zavezanosti k sodelovanju pri obravnavanju trgovine z ljudmi. Po podpisu je potekalo skupno srečanje s predstavniki neformalne mreže nacionalnih koordinatorjev za boj proti trgovini z ljudmi jugovzhodne Evrope (v nadaljevanju: NATC JVE), v okviru katerega je bila osrednja tema sodelovanje EU z državami Zahodnega Balkana. Udeležencem je bila predstavljena Strategija za Zahodni Balkan s poudarkom na elementih, pomembnih v skupnih prizadevanjih za obravnavo trgovine z ljudmi, ključnih ugotovitvah raziskave o stanju na področju vključevanja držav JVE v EU, ki je bila izvedena v okviru NATC JVE, ter sklepnih konference, ki je potekala maja v Sofiji. Nacionalni koordinator je na srečanju izpostavil pomemben korak v boju proti trgovini z ljudmi v okviru procesa Brdo, in sicer so ministri za notranje zadeve in nacionalni koordinatorji za boj proti trgovini z ljudmi marca 2018 na Brdu pri Kranju sprejeli »Skupno Deklaracijo o krepitvi regionalnega sodelovanja v JVE na področju boja proti trgovini z ljudmi«. Ministri so na ta način potrdili nadaljnjo podporo uspešnemu delu NATC JVE in aktivnosti sekretariata še naprej zaupali Mednarodnemu centru za razvoj migracijskih politik (ICMPD). Aktivnosti v regiji in delovanje neformalne mreže je v svoji razpravi podprla tudi EU-koordinatorica za boj proti trgovini z ljudmi, ki je regionalno mrežo koordinatorjev izpostavila kot zgleden primer sodelovanja med državami članicami EU in državami Zahodnega Balkana.

Na drugem sestanku NREM, ki je potekal decembra 2018, je Evropska komisija predstavila rezultate zbiranja statističnih podatkov za leti 2015 in 2016, ki so jih države članice predložile na podlagi 19. in 20. člena Direktive o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti njenih žrtev. V nadaljevanju je

potekalo tudi skupno srečanje predstavnikov mrež NREM in NATC JVE z razpravo o sodelovanju med državami Zahodnega Balkana in EU na področju preprečevanja trgovine z ljudmi in boja proti njej. Predstavljeno je bilo tudi poročilo Evropskega inštituta za enakost spolov (EIGE) o ukrepih na področju boja proti trgovini z ljudmi, povezanih s spolom. Popoldanski del je bil namenjen skupnemu srečanju mreže NREM s predstavniki civilne družbe, kjer je Evropska komisija predstavila 2. poročilo o napredku v boju proti trgovini z ljudmi. Komisija ugotavlja, da je na nekaterih področjih boja proti trgovini z ljudmi zaznati določen napredek (čezmejno sodelovanje, sodelovanje s civilno družbo, uporaba finančnih preiskav, ustanavljanje skupnih preiskovalnih skupin, razvoj nacionalnih mehanizmov za napotitev), vendar pa na določenih ključnih področjih napredek še vedno ni zadosten. Poročilo v zvezi s tem izpostavlja predvsem omejene pravice žrtev do zaščite in podpore v okviru zakonodaje EU, omejen dostop do odškodnin in neuporabo načela nekaznovanja, nizko pa ostaja tudi število obsodb in kazenskih preiskav.

V letu poročanja se je nadaljevalo tudi aktivno sodelovanje v okviru neformalne mreže NATC JVE, ki deluje na podlagi sklepa ministrske konference v okviru procesa Brdo iz leta 2010 in katere pobudnik je Slovenija. Marca 2018 je na Brdu pri Kranju potekalo neformalno srečanje ministrov za notranje zadeve v okviru procesa Brdo, ki so se ga udeležili tudi predstavniki mreže NATC JVE. Ob tej priložnosti so ministri za notranje zadeve in nacionalni koordinatorji za boj proti trgovini z ljudmi sprejeli »Skupno Deklaracijo o krepitvi regionalnega sodelovanja v JVE na področju boja proti trgovini z ljudmi«.

23. in 24. aprila 2018 je na Dunaju potekalo redno srečanje zavezništva v boju proti trgovini z ljudmi, ki ga vsako leto organizira OVSE. Poudarek konference je bil na pomenu partnerstev v prizadevanjih v boju proti trgovini z ljudmi in na okrepitvi sodelovanja na lokalni, državni, regionalni in mednarodni ravni.

Nacionalni koordinator se je 31. maja in 1. junija 2018 v Sofiji v okviru bolgarskega predsedovanja EU udeležil konference o trgovini z ljudmi s poudarkom na sodelovanju z državami Zahodnega Balkana.

V organizaciji Sveta Evrope in Republike Hrvaške kot predsedujoče Odboru ministrov sta v Strasbourgu 22. maja 2018 potekala konferenca ob obeležitvi 10. obletnice Konvencije Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi, 23. maja pa sestaneke nacionalnih koordinatorjev za boj proti trgovini z ljudmi v okviru OVSE. Namen prvega dogodka je bil oceniti, kako je konvencija vplivala na zakonodajo, politiko in prakso držav pogodbenic ter zlasti na izboljšanje položaja in pravic žrtev trgovine z ljudmi. Poudarek je bil na človekovih pravicah in žrtvah ter pozitivnih obveznostih držav, da preprečijo trgovanje z ljudmi, zaščitijo žrtve, preganjajo trgovce in sodelujejo v partnerstvih, da bi dosegle cilje konvencije. Na sestanku nacionalnih koordinatorjev za boj proti trgovini z ljudmi v okviru OVSE so bili predstavljeni sklepi in priporočila 18. konference zavezništva proti trgovini z ljudmi, ki je potekala aprila 2018 na Dunaju, ter 7. splošno poročilo GRETA o trgovini z ljudmi z namenom delovnega izkoriščanja. Udeleženci so izmenjali informacije o aktualnih trendih na področju trgovine z ljudmi, nato pa so nacionalni koordinatorji razpravljali še o načinih za okrepitev vloge nacionalnih koordinatorjev in oblikovanju strateških partnerstev s civilno družbo in zasebnim sektorjem. Na koncu srečanja je potekala tudi razprava o krepitvi vloge nacionalnih poročevalcev oziroma drugih mehanizmov za spremljanje aktivnosti na področju boja proti trgovini z ljudmi.

Nacionalni koordinator za boj proti trgovini z ljudmi se je 28. septembra 2018 v Beogradu udeležil otviritvene konference projekta tesnega medinstitucionalnega sodelovanja Podpora krepitvi boja proti trgovini z ljudmi, od 3. do 5. oktobra pa v Sarajevu regionalne delavnice o boju proti trgovini z ljudmi z namenom prisilnega izvrševanja kaznivih dejanj v regiji JV Evrope.

MZZ je bilo na področju trgovine z ljudmi tudi v letu 2018 aktivno v okviru mednarodnih organizacij, pri čemer je treba izpostaviti zlasti podporo Resoluciji o krepitvi in promociji učinkovitih ukrepov ter mednarodnega sodelovanja glede donacije organov in transplantacij z namenom preprečevanja in boja

proti trgovini z ljudmi za namen odstranitve organov in trgovine z organi, ki jo je Generalna skupščina OZN sprejela 22. 12. 2018.

IRSD je v 2018 v sodelovanju s tujimi organi oziroma organizacijami na področju trgovine z ljudmi izvedel naslednje aktivnosti:

- na zaprosilo britanske organizacije Gangmaster and Labour Abuse Authority (GLAA) v povezavi z izvedbo skupnih akcijskih dni (JAD 2018) izpolnil vprašalnik o problematiki avtopralnic,
- opravil telefonski intervju s predstavnikom OVSE in izpolnil vprašalnik za ocenitev projekta »Combating Human Trafficking along Migration Routes«, ki je potekal leta 2017 v Vicenzi,
- na pobudo ASTRA – Anti trafficking action, Ministarstvo za rad, zapošljevanje, boračka i socialna pitanja opravili nadzor slovenske družbe, za katero je obstajal sum trgovanja z ljudmi iz Srbije. Elementi trgovanja z ljudmi niso bili ugotovljeni.

Policija si pri preiskovanju kaznivega dejanja trgovine z ljudmi z državami članicami EU izmenjuje informacije v okviru sodelovanja z Europolom, s tretjimi državami pa v okviru sodelovanja z Interpolom. Tudi v letu 2018 je Policija sodelovala v aktivnostih na podlagi operativnega akcijskega načrta Europolove večdisciplinarne platforme zoper grožnje kriminala (EMPACT). V letu poročanja je Policija v sodelovanju s tujimi varnostnimi organi (tudi kitajskimi) končala preiskavo organizirane kriminalne združbe z območja Kitajske, ki se je ukvarjala z izkoriščanjem oseb za prisilno izvrševanja kaznivih dejanj telefonskih goljufij z uporabo interneta. Delovanje kriminalne združbe je bilo zaznano in preiskovano v letu 2017, preiskava pa se je končala v začetku leta 2018.

5.2 Partnerstva in raziskave

V letu poročanja ni bilo izvedenih posebnih raziskav o trgovini z ljudmi.

Partnerstva med organizacijami, ki delujejo na področju preprečevanja trgovine z ljudmi in boja proti njej, so v Sloveniji vzpostavljena že vrsto let. Pri obravnavi posameznih primerov trgovine z ljudmi Policija tesno sodeluje s SDT ter nevladnimi in humanitarnimi organizacijami (Slovenska karitas in Društvo Ključ). Z navedenima organizacijama sodeluje tudi na področju izvajanja programov Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – krizna namestitev in Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – namestitev v varni prostor. Policija zelo dobro sodeluje tudi z MZZ, ki Policijo redno obvešča o ugotovitvah diplomatsko-konzularnih predstavništev v zvezi s problematiko državljanek tretjih držav oziroma o primerih, ki kažejo na sum, da bi lahko iskalke zaposlitve postale žrtve trgovine z ljudmi.

Na preventivnem področju poteka dobro sodelovanje med UKOM in nevladnimi organizacijami kot izvajalci preventivnih programov.

Policija je v letu 2018 v sodelovanju z IRSD, FURS in Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije sodelovala pri izvedbi skupnih akcijskih dni (aktivnosti EMPACT THB) na področju izkoriščanja za prisilno delo. Pri tem je bila izvedena skupna usklajena akcija nadzora voznikov tovornih vozil. Nadzor se je izvajal nad vozniki tovornih vozil v mednarodnem prometu, nad vozniki in potniki v kombiniranih in osebnih vozilih, nad potniki v letalskem prometu in na območju Ljubljane. Namen akcije je bil prepoznavati osebe, ki bi lahko bile žrtve kaznivega dejanja trgovine z ljudmi ali drugih uradno pregonljivih kaznivih dejanj, ter ozaveščanje ranljivih skupin z namenom preprečevanja tega kaznivega dejanja.

Sklep

MDS TZL je tudi v letu 2018 izvedla ključne dejavnosti na področju preprečevanja trgovine z ljudmi in boja proti njej v skladu z Akcijskim načrtom za boj proti trgovini z ljudmi za obdobje 2017–2018.

Na področju zakonodaje in politik je treba izpostaviti, da je Republika Slovenija 6. decembra 2018 podpisala Konvencijo Sveta Evrope proti trgovini s človeškimi organi in tako postala 19. država podpisnica omenjene konvencije. Novembra 2018 je bila na Ministrstvu za notranje zadeve ustanovljena Služba za preprečevanje in boj proti trgovini z ljudmi, ki zagotavlja medresorsko sodelovanje in usklajevanje aktivnosti na področju preprečevanja trgovine z ljudmi in boja proti njej na ravni celotne države in tako nudi strokovno podporo nacionalnemu koordinatorju za boj proti trgovini z ljudmi. MDS TZL je pripravila letno poročilo o njenem delu, ki je bilo predstavljeno tudi pred Komisijo za peticije ter za človekove pravice in enake možnosti Državnega zbora Republike Slovenije.

Področje preprečevanja je bilo tudi v letu 2018 osredotočeno na štiri ciljne skupine, in sicer na širšo javnost, ciljne rizične skupine, potencialne uporabnike storitev ter na strokovno javnost. V ta namen je Vlada RS sofinancirala pet projektov nevladnih in humanitarnih organizacij v skupni vrednosti 30.000 evrov. Glede ozaveščanja ciljnih rizičnih skupin velja poudariti, da je bila približno tretjina delavnic v okviru projektov ozaveščanja mladostnikov izvedena v okoljih, kjer živijo tudi pripadniki romske skupnosti, pri čemer je bila dodana tema o ozaveščanju o prisilnih in dogovorjenih porokah. Poleg rednih letnih usposabljanj javnih uslužbencev, katerih delo se navezuje na problematiko trgovine z ljudmi, je bilo v letu 2018 izvedeno tudi ozaveščanje in usposabljanje uslužbencev upravnih enot, ki opravljajo dela in naloge na področju izdaje dovoljenj za prebivanje tujcem, državljanom tretjih držav, in načelnikov, ki so člani delovne skupine za notranje zadeve in promet. Izvedeno je bilo tudi predavanje o trgovini z ljudmi za ravnateljice in ravnatelje osnovnih in srednjih šol.

Na področju odkrivanja, preiskovanja in pregona kaznivih dejanj trgovine z ljudmi se ugotavlja, da v Sloveniji še vedno prevladuje izkoriščanje žrtev trgovine za namen spolnih zlorab, v letu 2018 pa smo prvič obravnavali tudi izvršitveno obliko trgovine z ljudmi za namen prisilnega izvajanja kaznivih dejanj. Policija je v treh preiskavah obravnavala 71 kaznivih dejanj trgovine z ljudmi zoper 33 fizičnih oseb in tri pravne osebe. SDT je v letu poročanja podalo eno obtožbo zoper sedem fizičnih oseb, sodišče pa je izdalo obsodilne sodbe zoper sedem obdolžencev. V okviru svojih pristojnosti sta aktivnosti v zvezi z odkrivanjem primerov trgovine z ljudmi, usmerjene predvsem na področje izkoriščanja prisilnega dela, izvajala tudi IRSD in FURS, vendar v nobenem primeru ni bilo zaznanih elementov kaznivega dejanja trgovine z ljudmi.

Pomoč in zaščito za žrtve trgovine z ljudmi sta v okviru projektov, razpisanih s strani MNZ in MDDSZ, v letu 2018 izvajala Društvo Ključ in Slovenska karitas. Skupno število prepoznanih žrtev trgovanja je bilo 101, od katerih je bilo v krizno namestitven nameščenih 35 oseb, v varni prostor pa 4 osebe. Preostale žrtve so ponujeno namestitveno možnost zavrnilo. Na področju prepoznavne, pomoči in zaščite žrtev trgovine z ljudmi in/ali spolnega nasilja v postopkih priznanja mednarodne zaščite se je v letu 2018 nadaljeval projekt PATS, v okviru katerega je bilo opravljenih 246 informiranj prosilcev za mednarodno zaščito o pojavu trgovine z ljudmi.

Na mednarodnem področju so člani MDS TZL, predvsem pa nacionalni koordinator, sodelovali na številnih dogodkih in konferencah, ki jih redno organizirajo OVSE, Svet Evrope, Organizacija združenih narodov in Evropska komisija. Republika Slovenija si še naprej prizadeva za okrepitev mednarodnega sodelovanja na področju boja proti trgovini z ljudmi, pri čemer posebno pozornost posveča regiji Jugovzhodne Evrope. Tako je MNZ marca 2018 na Brdu pri Kranju organiziralo neformalno srečanje ministrov za notranje zadeve Brdo procesa, ki so se ga udeležili tudi predstavniki mreže NATC JVE, katere pobudnik je Slovenija. Ministri so potrdili nadaljnjo podporo uspešnemu delu Neformalne mreže nacionalnih koordinatorjev za boj proti trgovini z ljudmi Jugovzhodne Evrope in ob tej priložnosti sprejeli »Skupno

Deklaracijo o krepitvi regionalnega sodelovanja v JVE na področju boja proti trgovini z ljudmi«. Od septembra 2018 Slovenija sodeluje tudi pri izvedbi projekta tesnega medinstitucionalnega sodelovanja v Republiki Srbiji »Podpora krepitvi boja proti trgovini z ljudmi«, ki bo trajal dve leti.